

EL CATALÀ TAMBÉ ÉS MEU

FUNDACIÓ
VINCLe

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**

Guia per a nous i futurs
parlants de català

Fundació Vincle
info@fundaciovinclle.cat

**P L A T A
F O R M A
P E R L A
L L E N G U A**

Plataforma per la Llengua
Via Laietana, 48 A. Principal 2a
08003 Barcelona
Tel.: 93 321 18 03
Fax.: 93 321 12 71
info@plataforma-llengua.cat

www.fundaciovinclle.cat

www.plataforma-llengua.cat

EL CATALÀ TAMBÉ ÉS MEU

Guia per a nous
i futurs parlants de català

4
PRÒLEG

6
INTRO-
DUCCIÓ

30
FASE 3.
Trobar
àmbits d'ús

36
FASE 4.
Reconfigurar
la identitat
personal

8
FASE 1.
El català,
més a prop

44
FASE 5.
Ja sé parlar
català.
I ara què?

50
FASE 6.
El català,
un projecte
de futur

18
FASE 2.
Trencar
el gel

56
Recursos per
aprendre o
millorar el
català

PRÒLEG

Justo Molinero Calero

El 1967, i al cap de quatre dies d'haver arribat a Catalunya, vaig adonar-me que la llengua a Catalunya era un aspecte fonamental del tarannà dels catalans. Al principi em va sorgir una incògnita que al llarg dels anys no he acabat de resoldre del tot: són catalans perquè parlen català? O precisament parlen català perquè són catalans?

La veritat és que quaranta-tres anys després, si bé no he acabat de resoldre aquesta incògnita, n'he resolt d'altres, algunes pel meu compte, la resta escoltant la gent del país. A la llengua catalana ningú no li ha regalat res. El català s'ha mantingut viu al llarg dels segles perquè ha tingut un poble amb voluntat de ser per sobre de les vicissituds i els avatars històrics. No obstant això, la prohibició de l'ús i de la seva difusió durant llargs períodes han deixat petjada. En l'àmbit de relació quotidiana el catalanoparlant sovint canvia a l'ús del castellà pel sol fet de la procedència de l'interlocutor (a mi em passa sovint). Aquest fet devalua la funció social del català i dificulta enormement la integració lingüística dels que hem vingut de fora.

A Catalunya ha de ser possible viure, comunicar-se i relacionar-se en català. Això ha costat molt de sacrifici i, fins i tot, molta sang al llarg de la nostra història, i hem de ser conscients del nostre paper històric per preservar aquest dret i estendre'l a tots aquells que van arribant de nou.

Una llengua no és només un instrument de comunicació, és una forma d'entendre el món i de relacionar-s'hi. Mitjançant el seu coneixement accedim a una cultura i a unes formes de pensament mil·lenàries. Una llengua, però, no perviu només pels seus mots, necessita fets i accions que la mantinguin viva, útil i actualitzada per fer front als reptes de futur. En aquest sentit, cal reconèixer el paper fonamental de la immersió lingüística a l'escola i la creació de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió per part dels governs de Jordi Pujol. Dos fets transcendents per al futur del català que, constantment, han rebut i reben els atacs, de dins i de fora, d'aquells que fan de l'anticatalanisme la seva divisa política a la recerca d'un miserable rèdit electoral. I, encara, aquells que propugnen malèficament el bilingüisme com a solució de continuïtat conscients que el català quedaria absolutament minimitzat en el seu ús i extensió. Ara, però, el repte al qual s'enfronta la nostra llengua i la nostra cultura és immens. L'arribada de l'onada immigratòria dels darrers quinze anys està modificant substancialment el nostre paisatge humà. El català es troba aquí en clar desavantatge davant del castellà com a llengua d'accés social. Un cop més, els catalans haurem de fer un esforç sobrevingut perquè el català jugui el paper que li pertoca com a llengua pròpia de Catalunya. L'escola, els mitjans de comunicació, les institucions i el conjunt de la societat civil tenim un repte de futur. Malgrat tot, però, el català s'ha vist històricament en pitjors situacions i sempre se n'ha sortit. Un exemple el tenim amb la guia que ara arriba a les vostres mans, feta i pensada per persones que no tenen el català com a primera llengua i que coneixen, en primera persona, les dificultats d'accés i el benefici del seu coneixement. Aquesta guia toca de peus a terra i fuig de l'essencialisme formal que massa sovint impregna a certs sectors culturals que encara consideren el català com a *password* d'accés d'una elit selecta i restringida. El català i Catalunya seran en funció de la seva capacitat de sumar i d'integrar. I us diré que –i si la meua experiència pròpia serveix d'alguna cosa– de parlar se n'aprèn parlant.

Presentació de l'opuscle *el català també és meu*

El català ha estat sempre una llengua d'acollida, de manera que ha estat un referent en un model de societat oberta i inclusiva, que ha convidat les persones novinguades d'arreu a participar en la construcció d'un projecte comú en què tothom hi té cabuda.

La llengua no és només un instrument de comunicació, és un instrument de cohesió i de convivència. Catalunya ha rebut els darrers anys molts ciutadans i ciutadanes que no tenen el català com a primera llengua i que s'esforcen per aprendre'l, perquè entenen i respecten que la llengua és una forma d'entendre el món i de relacionar-s'hi. Se'l fan seu i estimen la cultura catalana, sense que aquesta els demani mai que renunciïn a cap tret de la pròpia identitat.

Sabadell sempre ha estat una ciutat oberta, que s'enriqueix amb la participació de tothom i que respecta la diferència des de la màxima igualtat. Parlem sovint de donar les gràcies a tothom que aprèn la llengua perquè és una prova d'estimació a la nostra llengua i el nostre territori, però hi ha molt més: el català és una eina de progressió, útil, necessària i bàsica per viure i treballar a Catalunya.

La nostra llengua, la catalana, és un patrimoni que cal defensar de manera compartida amb tots els ciutadans i ciutadanes del nostre país, sigui quin sigui el seu origen i la seva condició, sigui quina sigui la llengua de les seves cançons de bressol o dels contes que expliquen als seus fills i filles. Només d'aquesta manera, compartint la riquesa d'una llengua comuna en un país multilingüe, podrem sumar a la nostra ciutat, Sabadell, que és un gresol de persones que volen viure juntes i compartir el futur.

Quim Carné Jordana
Regidor de Drets Civils i Ciutadania

INTRODUCCIÓ

Teniu a les vostres mans una guia que, com d'altres, dóna arguments en defensa de l'ús de la llengua catalana. No obstant això, aquesta guia és ben especial perquè ha estat feta per persones que no tenen el català com a primera llengua, que coneixen el procés d'adopció lingüística, l'esforç i el benefici d'aprendre a parlar català. Des d'aquesta posició, la guia que teniu a les mans exposa i argumenta els motius i les reflexions que els catalanoparlants d'adopció hem fet per tal de sentir com a nostra la llengua catalana. Assolir aquest sentiment no és, d'entrada, una empresa fàcil perquè vivim en una societat on els prejudicis lingüístics són molt abundants. El català és una llengua parlada per moltes persones que la defensen conscientment però que l'abandonen en els seus hàbits lingüístics més quotidians i, sovint, ho fan davant de nosaltres, potencials catalanoparlants. No cal dir que aquesta actitud menysté el nostre important rol en el projecte de fer del català la nostra llengua comuna.

Aquesta guia neix i apareix amb la plena consciència de ser un element necessari per a l'inici de la "teràpia" col·lectiva que necessita el nostre país. Una "teràpia" que, d'una banda, ajudi els potencials catalanoparlants d'adopció a adoptar la llengua i, de l'altra, faci prendre consciència als catalanoparlants d'origen de la gran necessitat de compartir-la.

FASE 1. El català, més a prop

1.1. I jo per què he de parlar català?

Doncs mira, hi ha molts motius. D'entrada, hi ha motius pràctics. Per exemple, aprendre i usar el català et farà una persona més adaptable i flexible, i això et proporcionarà noves i millors oportunitats laborals. A més, et donarà accés a nous espais i a noves relacions personals, socials i professionals.

Però també hi ha altres raons, igualment importants. El català és la llengua del país on vius, i on potser també has nascut, i començar a parlar-lo et portarà a entendre molt millor la realitat social i cultural de Catalunya, una realitat que és molt complexa. I sobretot, et pro-

porcionarà un nou sentit de pertinença al lloc on vius, un sentit d'ubicació cultural que a moltes persones que no tenim el català com a primera llengua (és a dir, com la llengua que parlem amb la nostra família) de vegades ens costa assolir.

Si has nascut aquí, i els teus pares o els teus avis van néixer a Andalusia o Extremadura, per exemple, segurament has tingut una experiència curiosa però també desconcertant: a Catalunya et diuen "castellanoparlant" o "castellà", mentre que al pueblo dels teus pares tu ets "el catalán". Molts de nosaltres

hem passat per aquesta experiència, i sabem que un cop comences a parlar català, et converteixes en català, a Catalunya i al *pueblo*.

Si fa poc que has arribat a Catalunya per tal de millorar les teves condicions de vida, aprendre i parlar el català et farà sentir més arrelat al país que has adoptat; i sobretot, indicarà a tothom que estàs disposat a fer un esforç per prosperar, i et deixaran de tractar com un “immigrant” o un “foraster”.

I si véns d'una altra part d'Espanya, o d'un altre país de la Unió Europea, potser et sorprèn que els catalans donin tanta importància a la seva llengua, que no deixa de ser una llengua “regional”. Però aquesta llengua és una de les coses que ens fa únics. Potser sense el català t'estàs perdent una part molt important de la teva estada a Catalunya...

Sí, hi ha moltes raons per parlar català. Però la raó principal és que el català també és teu; no és cosa només dels “catalans de tota la vida”. El català també et pertany, és part d'un patrimoni que també és teu, si tu el vols. Les persones que hem redactat aquesta guia ens hem fet nostre el català, l'hem adoptat com a llengua habitual. Volem compartir-lo amb tu, i si tu també vols adoptar-lo, t'hi ajudarem.

Aprendre i parlar una llengua és una experiència enriquidora, que et dona una nova visió del món i de les coses. Però és possible que tinguis algunes resistències al català (prejudicis, sentiments de vergonya, etc.). És important que identifiquis aquestes resistències: només així arribaràs a entendre per què es produeixen i arribaràs a superar-les amb èxit. A poc a poc es dissoldran com un terròs de sucre.

1.2. És que a mi el català no em fa falta. I si els catalanoparlants no fan la seva feina, per què l'he de fer jo?

Si em permets que et contesti amb una altra pregunta: ¿i què vol dir, “necessitar una llengua”?

És veritat que a Catalunya es pot viure perfectament en castellà o en anglès, és a dir, sense saber ni usar ni una sola paraula de català. Però es tracta també d'una qüestió de qualitat de vida. El català et proporciona noves oportunitats laborals, et dona accés a espais i relacions personals, t'ajuda a sentir-te ubicat culturalment. Per tant, el català potser no et fa falta, però si no el tens t'estàs perdent unes quantes coses importants.

També és cert que molts catalanoparlants d'origen no tracten gaire bé la seva llengua. Molts d'ells no li donen importància, ni consumeixen productes culturals en català. I sobretot, tenen una conducta molt problemàtica: quan creuen que algú no és català, sistemàticament es passen al castellà. Probablement per això tens la sensació que no necessites el català. Però cal entendre les causes profundes d'aquesta conducta. Durant molts anys el català no va ser una llengua oficial, tenia poc prestigi social, i durant les dictadures de Primo de Rivera (1923-1930) i del general Francisco Franco (1939-1975) la llengua ca-

talana va estar prohibida i exclosa de les escoles i els mitjans de comunicació. Per aquest motiu molts catalanoparlants tenen una autoestima força baixa; ells mateixos veuen el català com una llengua de segona, i fins i tot consideren de mala educació parlar en la seva llengua a algú de fora.

Però hi ha una altra cara de la moneda, bastant desagradable: quan un catalanoparlant d'origen es passa al castellà amb “algú de fora”, li està dient molt clarament que no és d'aquí, que no forma part de “nosaltres”, que és un estrany. Cada vegada que un catalanoparlant s'adreça a tu en castellà, t'està excloent. Així, el català no et fa falta ni et farà falta mai, i com a conseqüència mai arribaràs a ser “un de nosaltres”. Però recorda: el català també és teu, forma part del teu patrimoni i del teu paisatge. Tu tens dret al català.

1.3. He de renunciar a alguna cosa per parlar el català? No em diran que sóc un “renegat”?

Per començar a parlar el català, i per adoptar-lo com a llengua habitual, no has de renunciar a res. Absolutament a res. Tu seràs la mateixa persona de sempre, però amb una diferència important: hauràs guanyat en riquesa i complexitat personals.

Potser aquesta sensació que has de renunciar a alguna cosa (a la teva identitat, per exemple) prové d'una expressió bastant desafortunada: “canviar de llengua”. A molts de nosaltres, catalanoparlants d'adopció, de vegades ens pregunten: “I tu, quan vas canviar de llengua?” Com si la llengua fos un DVD, que es posa i es treu de la màquina. La nostra experiència és molt més rica i complexa que un simple “canvi”. El que hem fet és guanyar una llengua; la que ja teníem no l'hem perdut ni l'hem abandonat. Tampoc l'hem deixat de parlar.

Jo estic molt orgullosa de la meua primera llengua, la que vaig començar a parlar amb la meua família. Aquest orgull pels meus orígens, per la llengua en què vaig desenvolupar les meves primeres relacions afectives, és molt important. Em fa sentir més segura de mi mateixa, i això em va ajudar en el

meu procés d'adoptar el català. No rebutgis la teua llengua d'origen: perquè si no l'estimes, com pots arribar a estimar la teua llengua d'adopció?

És possible que algú et digui que ets un “renegat” per començar a parlar català. Naturalment, sentir això et farà mal; però has d'entendre per què t'ho diuen. Moltes persones veuen la llengua com element de la seva identitat de grup; començar a parlar una altra llengua significa ser un “traïdor” al grup. Es tracta de grups tancats que no volen que la gent es barregi. Però si et diuen “renegat”, és simplement perquè se senten insegurs, vulnerables i debils davant d'una situació que potser els resulta difícil d'acceptar; i no volen que tu et moguis de lloc, no volen que progressis i prosperis.

1.4. Què passa si adopto el català?

Doncs passen moltes coses, i no passa res.

Passen moltes coses, perquè guanyaràs una llengua i et podràs expressar de noves maneres; adquiriràs noves oportunitats socials i professionals; tindràs accés a més cultura; donaràs exemple als teus amics i als teus fills; culminaràs l'esforç dels teus pares i els teus avis quan van venir a viure a Catalunya i van fer prosperar aquest país; o bé culminaràs el teu propi esforç d'incorporar-te a la societat d'aquest país i et deixaran de veure com un "immigrant".

Però al mateix temps no passa res, perquè seguiràs sent la mateixa persona de sempre. Adoptar el català té avantatges i efectes positius, però no és una vareta màgica que et transformi d'un dia per a l'altre.

1.5. Però si em poso a parlar en català, no m'estic convertint en un “nacionalista”? Jo no vull que m'etiquetin.

Ah, però és que parlar només en castellà, o no parlar el català, també t'etiqueta! I de fet, el català serveix per treure etiquetes: especialment la d'“immigrant” i la de “castellanoparlant”.

És cert que, històricament, el nacionalisme català ha posat molt d'èmfasi sobre la llengua, que durant els últims dos segles ha estat un element molt important de la identitat col·lectiva. Però el nacionalisme espanyol també ha donat molta importància a la llengua castellana. El seu projecte sempre ha estat la unificació lingüística de la societat espanyola, és a dir, aconseguir que tots els espanyols parlessin castellà, que és l'única llengua oficial a tot l'Estat.

Si tenim aquesta preocupació per les etiquetes, és perquè des de fa molt anys hi ha un conflicte lingüístic que no està resolt, i nosaltres, les persones del carrer, ens hem d'espavilar amb les conseqüències d'aquest conflicte. Per exemple, als descendents de l'emigració espanyola dels anys 60 sovint els preocupa que els etiquetin, perquè durant molts anys s'ha volgut presentar la societat catalana com a dividida en dues comunitats: els “catalanoparlants” i els “castellanoparlants”. Però la realitat de

la nostra societat és molt més complexa: ara mateix a Catalunya es parlen més de 250 llengües.

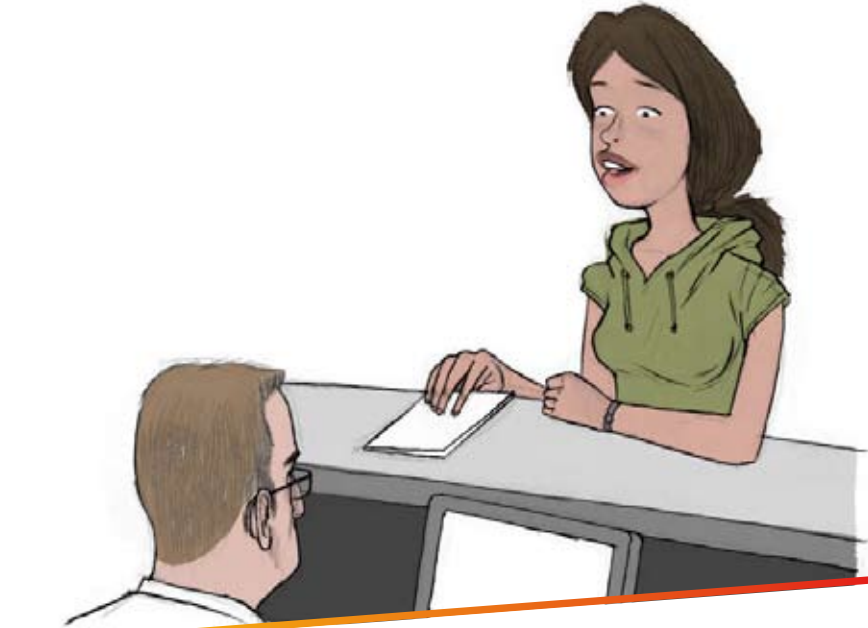
Les llengües són molt més que simples etiquetes: és a dir, un marcador de pertinença a un determinat grup. Les llengües serveixen per fer coses: llegir, estimar, conversar amb amics, conèixer noves persones, estudiar, anar al teatre, fer activitats socials... Això és el que compta realment.

I el català el parla molta gent diferent. Alguns es defineixen com a nacionalistes catalans, altres no; alguns són del Barça, altres de l'Espanyol, i a molts no els agrada el futbol; alguns han nascut a Catalunya, però molts altres no. El català el parlen catòlics i protestants, musulmans i jueus, agnòstics i ateus. El català, en definitiva, és una cosa que tenim en comú, més enllà de les nostres diferències. El català és la nostra llengua comuna, la que ens treu etiquetes que fan mal.

L'important no són les etiquetes. L'important és estar orgullós de la teva primera llengua, la llengua (o llengües) dels teus pares; i orgullós, també, d'haver adoptat el català, la nostra llengua comuna.

FASE 2. Trencar el gel

2.1. És que a mi em fa molta vergonya parlar en català...

A mi això també em passava, veus? Aquest és un dels principals problemes de les persones que volem adoptar el català. Després de pensar-hi molt, crec que aquest sentiment de vergonya es deu a la forta associació que es dona a Catalunya entre la llengua i la identitat, tant personal com col·lectiva.

En general, quan una persona comença a parlar en una llengua que no és la seva, se sent vulnerable i insegura, perquè no pot dir les coses amb els matisos i la claredat amb què voldria. Però degut

a aquesta forta associació entre llengua i identitat a Catalunya, per a molts de nosaltres aquesta vulnerabilitat, a més, ens fa sentir en fals, com si fóssim una altra persona, o com si ens sentíssim jutjats. Fins i tot la pronunciació de vegades s'utilitza com una manera d'excloure o ridiculitzar (és allò de "setze jutges d'un jutjat mengen fetge d'un penjat").

Però siguem clars. Hi ha persones més desimboltes i persones més tímides; hi ha persones més segures d'elles mateixes, i persones més insegures. Però

totes elles tenen dret a poder parlar el català, i totes elles ho poden arribar a fer.

Jo sentia molta menys vergonya quan parlava en català amb gent que no coneixia de res. El primer contacte amb persones noves és molt important. En primer lloc, perquè la llengua del primer contacte és la que marca tota la relació posterior, de forma que si coneixes algú parlant en català, amb aquesta persona sempre parlaràs en català. I en segon lloc, perquè algú que t'acaba de conèixer et veurà tal com et presentis en aquella ocasió, sense saber necessàriament com et sents per dins.

I també vaig intentar aprofitar les oportunitats per conèixer gent nova: un canvi d'escola, una nova feina, el pas de l'escola a la universitat, un trasllat de pis... En tots aquests casos sempre vaig iniciar la relació en català.

L'important és entendre que es tracta d'un procés. Cal tenir paciència. A poc a poc, a mesura que vagis trobant-te més còmode parlant en català, aquest sentiment de vergonya desapareixerà i al final ni te'n recordaràs.

2.2. D'acord, però és que jo m'expresso millor en castellà. Què puc fer per sentir-me menys insegur?

És evident que en la nostra primera llengua (sigui el castellà o una altra) ens expressem millor que en una altra que no estem acostumats a parlar habitualment. La situació sociolingüística de Catalunya, d'altra banda, no sempre t'ajuda a sentir-te més segur en la teva expressió. Els catalanoparlants d'origen, per exemple, tenen el mal hàbit de passar-se al castellà quan detecten un accent "de fora" o creuen, pel teu aspecte físic, que no ets d'aquí. A més, el castellà domina en molts àmbits de la vida diària, així com en algunes zones geogràfiques (com les perifèries d'algunes grans ciutats). I sobretot, el castellà és molt majoritari en els mitjans de comunicació i en la producció cultural més massiva. També cal tenir en compte les conseqüències de la immigració espanyola dels anys 50-70, que en bona part no es va catalanitzar, a la qual s'ha afegit l'enorme influx de població que ha arribat a Catalunya durant els últims anys, i com saps els estrangers a Catalunya tendeixen a aprendre primer el castellà, però segons els territoris. Tot això implica que la presència del castellà a Catalunya sigui massiva, i que de vegades costi crear oportunitats per practicar el català.

Sentir-te més segur parlant en català dependrà de dues coses. En primer lloc, has d'entendre que aquesta mateixa frase ("és que jo m'expresso millor en castellà") pot ser una resistència que encara tens al català, i que hauràs de treballar per dissoldre. Pensa-hi: ¿què pesa més, el teu desig de parlar català o els prejudicis que potser encara arrossegues? En segon lloc, sentir-te més segur amb el català dependrà de la teva capacitat de crear oportunitats per parlar-lo, i de trobar àmbits i situacions per usar-lo espontàniament. Hi ha algunes iniciatives que et poden resultar útils, com el programa "Quedem?" d'Òmnium Cultural, o el programa "Voluntariat per la Llengua", que duen a terme la Plataforma per la Llengua i moltes altres entitats. En aquest últim, et proporcionaran una "parella lingüística" amb qui podràs practicar l'idioma de manera informal i relaxada. I si tens un nivell suficient de català, et pots plantejar de participar en aquest programa com a voluntari per ajudar altres persones que tot just comencen a parlar el català: els serviràs d'exemple, entendràs millor que ningú la seva situació i et farà sentir molt més segur en la teva expressió.

2.3. També em fa por que quan em posi a parlar en català tindrè molt d'accent i la gent se'n riurà.

I què vol dir "tenir accent"? Tothom té algun accent, d'aquí, d'allà o de més enllà. Però és clar, alguns accents són més "legítims" que uns altres; i els accents "de fora" ens fan sentir com persones "de fora", que no acabem de ser "d'aquí". Això reforça el sentiment de vergonya de què parlàvem abans.

Per això és important objectivar una mica. Hi ha una dada important que cal que coneguis. Les persones que tenim el català central (és a dir, el català que es parla a la regió de Barcelona) com a segona llengua som el segon grup més nombrós de parlants del català. Això significa que els nostres accents

cada vegada són més freqüents, i els podem sentir a tot arreu. La majoria de la gent està acostumada a aquests accents, no són una cosa rara. Veuràs també que la majoria de persones t'animaran i estaran contentes perquè veuran que fas l'esforç de parlar en català.

Pensa també una altra cosa. Què és millor per al català? Que tu el parlis, o que no el parlis? Evidentment, és millor que el parlis, amb accent o sense, perquè el català et necessita. El teu accent dona vida al català, perquè li proporciona nous matisos i li garanteix el futur. I d'altra banda, ¿què és millor per a tu, practicar el català i a poc a poc millorar la teva pronunciació, o deixar-te vèncer per la vergonya i no arribar a parlar-lo mai?

No et puc garantir que ningú es riurà mai del teu accent. Però si t'hi trobes alguna vegada, recorda que no és problema teu, sinó de l'altra persona. Tu estàs fent un esforç digne de respecte, mentre que si algú es riu de tu és perquè se sent vulnerable i amenaçat.

2.4. Al meu barri poca gent parla el català. I també em preocupa la reacció de la meva família i els meus amics. No em sentiré un “bitxo raro”?

El millor objectiu que ens podem plantejar quan volem adoptar el català és arribar a usar-lo espontàniament: oblidar-nos de la “mecànica” i simplement expressar-nos amb comoditat en la nostra llengua adoptiva. Per això és millor no fer bandera ni heroismes del nostre ús del català; nosaltres, els nous catalanoparlants, no som herois, simplement usem una nova llengua.

Per això és convenient buscar àmbits on usar el català i aprofitar totes les oportunitats que se't presentin per fer-ho.

Hi ha molts barris de les ciutats de Catalunya on s'usa poc el català. Però recorda que el català et permetrà accedir a

nous espais de relació, tant al teu barri o poble com a fora. Aprofita els moments de transició, com per exemple passar de l'escola a la universitat, canviar de feina, o fer algun curset al vespre. És bo estar arrelat en un barri, però també ho és conèixer gent d'altres llocs i tenir més opcions socials.

Si la teva família veu la teva adopció del català com un procés espontani i relaxat, que no et provoca angonya ni grans problemes, segurament reaccionaran bé i t'animaran. Fins i tot et veuran amb una certa admiració. Segurament les teves amistats se sorprendran de la teva decisió, però amb el temps entendran que es tracta d'un procés perso-

nal i enriquidor. Adoptar el català no et converteix en un “bitxo raro”, sinó tot el contrari: et treu etiquetes i et dóna noves oportunitats.

Però en última instància has de recordar que tu ets el protagonista del teu procés d'adopció del català. Es tracta de la teva vida, de les teves opcions, del teu futur. La teva adopció del català és un signe d'autonomia personal. El que pensin la teva família i els teus amics és important, però tu decideixes sobre la teva vida.

2.5. D'acord, però encara tinc por que m'encasellin. Als que parlen català els diuen “catalanufos”, “indepes”, “catalinos” o “pijos”, i jo no vull que em diguin aquestes coses.

Totes aquestes etiquetes són o bé polítiques, o bé socials. En realitat no tenen a veure amb la llengua. No fan altra cosa que impedir el nostre accés a la llengua i la cultura del país on vivim, i limitar els nostres moviments en la societat. Quan algú ens insulta d'aquesta manera, ens està demanant que no ens movem, que no evolucionem, que no millorem. Però no et deixis enganyar: el català treu etiquetes i obre portes.

NOU PARLANT O CATALANOPARLANT D'ADOPCIÓ?

En aquesta guia hem usat de vegades el terme "nous parlants" i en altres ocasions "catalanoparlants d'adopció". Nosaltres mateixos, a l'hora de redactar aquesta guia, hem estat vacil·lant sobre si usar l'un o l'altre. En qualsevol cas, són etiquetes necessàries, però en última instància el nostre objectiu és arribar a eliminar-les.

Creiem que el terme "nou catalanoparlant" és necessari per fer visible aquest tipus de catalanoparlant, el que comença a emprar la llengua però que encara vacil·la, té dificultats per expressar-s'hi, encara no l'ha adoptat com la seva llengua d'ús social. El terme "nou parlant", però, és provisional i en la majoria dels casos ràpidament ha de ser substituït pel de "catalanoparlant d'adopció".

El terme "catalanoparlant d'adopció" és molt més ampli, perquè també inclou el de "nou catalanoparlant". Fa referència a aquelles persones que tenen una llengua primera diferent del català, però que l'han adoptat com la seva llengua d'ús habitual en els contextos públics sense que, en la majoria d'ocasions, hagin abandonat l'altra o altres llengües que coneix per relacionar-se amb els seus familiars i amics procedents d'altres territoris. Creiem que el terme "catalanoparlant d'adopció" és summament respectuós amb la diversitat lingüística del nostre país però alhora legitima el català com la llengua comuna de tots els catalans i catalanes, i posa l'èmfasi en l'existència d'un nombre significatiu

de persones que no tenen el català com a llengua primera però que l'han adoptat com a llengua habitual. Posar de manifest aquest fet ajuda a visibilitzar l'existència d'aquesta comunitat de parlants, a legitimar-los i a valorar l'esforç que han fet. Al cap i a la fi, l'objectiu d'aquesta guia no és un altre que animar aquelles persones que encara no han adoptat el català a fer-ho, i encoratjar els nous catalanoparlants a esdevenir plenament catalanoparlants d'adopció. L'exemple de les persones que hem elaborat aquesta guia demostra que és possible i que el futur de català està en les nostres mans: en les dels que encara no la parlen, en les dels "nous parlants", en les dels "parlants d'adopció" i en les dels parlants d'origen.

FASE 3.

Trobar àmbits d'ús

3.1. Quan, on i amb qui puc parlar en català?

He pres la decisió de posar en pràctica el meu coneixement de la llengua catalana. Però ara, la gran dificultat amb què em trobo és trobar persones amb les quals poder parlar català amb tota normalitat. Necessito mantenir relacions en català a qualsevol àmbit de la meua vida per tal d'aconseguir que la meua nova llengua formi part de la meua quotidianitat. I, d'entrada, penso que em resultarà difícil incrementar la quantitat de persones que fins ara m'han parlat en català. Perquè en el meu àmbit personal i familiar la meua llengua d'origen és la que preval i la majoria de persones que hi conec no parlen català, encara. A més, no vull renunciar a la meua llengua materna en el meu àmbit familiar.

A la feina és difícil fer que més gent em parli en català... Hauré de demanar-los que, si us plau, me'l parlin sempre, si el

saben. I, segurament, on resultarà més fàcil parlar amb normalitat la llengua catalana serà al carrer, a les botigues o amb l'administració pública. Potser em resultarà més fàcil parlar català amb les persones que no em coneixen perquè davant d'elles no sentiré la necessitat de donar explicacions de per què he decidit de parlar i adoptar aquesta llengua.

Així doncs, necessito parlar el català en l'àmbit social: als cafès, als restaurants, als supermercats, als comerços, als ajuntaments, als ambulatoris, al cinema, al teatre, etc. De ben segur que trobar-me persones que em parlin amb normalitat la llengua catalana en aquests llocs em farà sentir més còmode. No haver parlat català a casa meua deixarà de ser un impediment per parlar-lo correctament i convertir-me en un catalanoparlant habitual més.

3.2 El català em necessita?

És clar que em necessita. De fet, ens necessitem l'un a l'altre perquè tots dos ens beneficiem mútuament. La meua nova llengua m'aporta nous àmbits d'ús o, si més no, me'ls amplia. Parlar català m'eliminarà traves. Fins ara no aconseguia relacionar-me en una llengua molt important del meu entorn, i això em limitava lingüísticament, culturalment, professionalment i, fins i tot, emocionalment.

Amb el meu català ja puc deixar de dir "no parlo català", no em fa ser millor ni pitjor persona. Tanmateix, augmenta les meves experiències personals, socials i professionals i, sobretot, m'ajuda a crear una nova identitat comuna i compartida entre els catalanoparlants d'origen i tots els altres catalanoparlants que, com jo, hem volgut aproximar-nos a la llengua "filla" del país on vivim. D'aquesta manera, entre tots i totes podrem crear una nova identitat catalana àmplia, oberta i legítima.

I crec que, com a nou parlant, també aporto beneficis a la llengua, perquè li garanteixo el futur i el benestar.

3.3. "Se'm nota?"

Quan parlo català intento que no "se'm noti" gaire que no el parlo bé. Però m'és absolutament impossible dissimular-ho i això em dona molta inseguretat. Penso que m'equivoco molt, que tinc accent, que no ho faig com els que sí que el parlen de tota la vida.

Tanmateix... ¿què passaria si només parlessin una determinada llengua els que la tenen com a llengua materna? Doncs, coses tan absurdes com que l'aprenentatge de les llengües estrangeres desapareixeria de les escoles. I, sincerament, quan penso això, m'omple de coratge per continuar insistint en el meu esforç. De mica en mica, i amb el suport dels meus interlocutors, aniré parlant millor.

Sí, "se'm nota" que el català no és la meua llengua materna i potser "se'm notarà" sempre. Però també "se'm notarà" el meu suport i el meu compromís en la defensa de la seva existència i el seu benestar. A més, les llengües, per mitjà de les seves pròpies històries, ens ensenyen que la seva evolució i el seu enriquiment són fruit del contacte equilibrat amb altres llengües, gràcies a la integració de nous parlants.

Si les llengües no fossin permeables no podrien enriquir-se, ni enriquir-nos.

3.4. Per què no em responen en català?

Ara sé que necessito guanyar àmbits d'ús on trobar interlocutors que em parlin en català. Però el que més em desanima és adonar-me que les persones no em responen en català quan jo faig un esforç per parlar-lo. Em sento "eliminat del joc", i és molt frustrant veure que les persones no em responen en català. És com si em desaprovessin com a catalanoparlant i, tot i que ho facin amb bona intenció, jo em sento exclòs de la llengua que intento parlar. Sovint em diuen: "No cal que em parlis en català, si et costa..." I sincerament... el que m'ha costat més ha estat prendre la decisió de començar a parlar en català. Jo el que vull és parlar el català amb naturalitat.

3.5. De qui és el català?

De qui és el català? Qui creu posseir-lo? Qui se l'ha apropiat?... De vegades, quan m'adono de com em costa mantenir un ús "normal" del català i trobar persones amb qui parlar-lo i aprendre'l millor, penso: de qui és el català? El català és de tothom qui ho vulgui, a títol individual però també col·lectiu. I per tant, el català també és meu.

Tot plegat, és una situació de fracàs, i totes les actituds que m'allunyen d'un ús normal del català em fan témer que el català mai no arribi a ser la meua llengua.

Però que el català arribi a ser o no la meua llengua només ha de dependre de mi i de la meua voluntat. Ningú té dret a desanimar-me ni desencoratjar-me en el meu intent d'aprendre'l bé. Perquè el català, des del moment en què vaig decidir parlar-lo, també va passar a ser una llengua meua. En aquell moment em vaig convertir en un catalanoparlant més. Les actituds que ens separen no ens ajuden ni a la llengua ni a mi.

FASE 4. Reconfigurar la identitat personal

4.1. Per què m'avergonyeix parlar català?

Sí, de tant en tant em fa vergonya parlar en català. I em fa vergonya reconèixer-ho: si m'equivoco, si no sé què respondre, si m'acaben de canviar de llengua perquè no he entès una paraula a la primera... Em sento insegur i, de fet, la meva inseguretat sovint és el reflex de la inseguretat amb què m'escolten. Perquè m'escolten de manera insegura. Em sento qüestionat, per mi mateix i pels altres, enmig de tanta inseguretat.

¿Sentiria tanta vergonya i inseguretat si el català fos realment necessari, tal com no passa a la majoria de llocs que freqüento? ¿Sentiria tanta vergonya si el català fos realment necessari per comunicar-t'hi?

El català començarà a ser una llengua normal el dia que els seus nous parlants deixin de sentir-se qüestionats.

4.2. Quant costa parlar en català?

Parlar en català no costa gaire. Però sento que he de pagar un peatge: un esforç suplementari, una mena d'heroisme. Parlar en català hauria de ser fàcil, però la realitat és molt més complexa. Tot es complica i, sovint, l'esforç acaba sent molt més gran del que m'havia plantejat en un començament. La gran dificultat consisteix a mantenir la llengua malgrat que no m'hi responguin, mantenir la llengua tot i els errors que cometo i la manca de fluïdesa que tinc, he de mantenir la llengua encara que de vegades hagi de demanar ajuda per expressar el que vull dir. I, tot plegat, l'esforç no seria pas tan gran si l'interlocutor s'adonés del valor que té la meua iniciativa.

Jo estic fent un esforç per parlar en català; i els catalanoparlants d'origen també s'haurien d'esforçar una mica.

Haurien de fer un esforç per entendre'm i comportar-se amb naturalitat, per mantenir el català en la conversa, per no parlar massa ràpid o utilitzar paraules difícils o massa col·loquials...

Crec que la llengua és un bé col·lectiu que ens beneficia a tots. Per aquest motiu, l'hem de compartir generosament i amb solidaritat. Un cop tothom hagi entès això, prendre la decisió de parlar català, començar a parlar-lo i mantenir-lo amb poca destresa durant la primera etapa del procés d'adopció lingüística no hauria de costar tant.

4.3. L'hem de parlar tots igual?

La realitat de qualsevol llengua viva és que presenta gairebé tantes varietats com parlants. No hi ha dos parlants que expressin un determinat missatge de la mateixa manera, fent ús de la mateixa retòrica ni amb els mateixos mots. Quan comencem a parlar una llengua és molt important aprendre'n les normes gramaticals i mantenir una expressió que no resulti estranya. Per aquest motiu "imitar" i aprendre a parlar mitjançant models reals és molt útil. Però no hem d'esperar que acabarem parlant exactament igual que els models pels quals ens hem guiat, perquè hem d'aspirar a crear el nostre propi model de parla. Una parla amb què ens sentim còmodes i identificats i, sobretot, un model que compleixi amb les normes de correcció gramatical de la nostra llengua comuna. Una llengua tan comuna i única com múltiples i diverses poden ser les maneres de parlar-la.

4.4. Com “gestiono” les meves llengües?

Com que parlo més d'una llengua, i les vull utilitzar totes, he de decidir quan i on parlar cadascuna d'elles. Això m'ajudarà a establir una coherència en els meus usos lingüístics, que em permetrà utilitzar totes les llengües que parlo sense que cap d'elles no interfereixi en el benestar de les altres.

Jo vull parlar les meves llengües amb naturalitat. En el meu entorn privat, per exemple, vull parlar la meua llengua d'origen. Però també desitjo parlar el català, i per això el vull parlar al carrer, a les botigues, a l'escola, a la feina, als bars, al gimnàs...

Però no és només una qüestió personal. Visc en un lloc on el català és un patrimoni cultural fonamental. És la nostra llengua comuna. Un dels principals drets d'una comunitat lingüística és que la seva llengua comuna gaudeixi d'una gestió que en garanteixi el benestar, la dignitat i el mateix reconeixement que qualsevol altra llengua del món.

4.5. Canvio d'identitat si canvio de llengua?

Ara que ja me'n surto força bé en les meves converses en català...

Ara que tothom entén que el meu català “amb accent d'un altre lloc” és tan correcte i legítim com “el seu català amb accent d'aquí”...

Ara que sé gestionar les meves llengües amb coherència, de forma que cap d'elles no interfereixi en la vitalitat de les altres...

Ara que sé que els meus fills tindran, a més de la meua llengua d'origen, el català com a llengua d'ús familiar i privat i sento que el català m'ha ajudat a sentir-me part d'aquest país...

Ara que sóc i em sento un català més, autoconstruït amb els ciments d'aquesta nova pàtria i amb l'ajuda dels meus nous compatriotes...

Ara que tinc una identitat àmplia i coherent amb la meua pròpia història i la del meu país d'acollida...

Ara que sento tot això, he descobert una cosa important: la meua nova identitat de catalonaparlant d'adopció i la meua identitat cultural d'origen són perfectament compatibles. Quan passo d'una llengua a l'altra, jo segueixo sent la mateixa persona.

EL CONCEPTE DE LLENGUA COMUNA

Actualment a Catalunya es parlen més de 250 llengües: qui pensi que som un país bilingüe s'equivoca. Som un país multilingüe. Aquesta enorme diversitat lingüística és potencialment caòtica, però ben gestionada significarà enormes beneficis (econòmics i culturals) per a la nostra societat. Ara bé: això requereix que hi hagi una llengua comuna, és a dir, una llengua compartida que estructuri la nostra vida pública. Però no qualsevol llengua té la legitimitat per fer aquesta funció. Què és una llengua comuna?

Una llengua comuna no és només una llengua de "cohesió social", perquè també juga un paper polític (ajuda a formar part plenament d'una comunitat política), cultural (encarna i dona accés a la tradició cultural del territori on es parla; proporciona un sentit d'identitat col·lectiva) i subjectiu (conté un element afectiu, dona un sentit de pertinença a qui la parla).

Una llengua comuna té, a més, una certa legitimitat per ser-ho. Aquesta legitimitat prové del fet que està vinculada al territori on es parla històricament i a la tradició cultural d'aquest lloc. A més, la seva legitimitat prové del fet que no contribueix a cap procés de substitució lingüística, i ajuda a preservar la riquesa lingüística del món.

Una llengua comuna articula la gestió de la diversitat lingüística al territori on es parla històricament, i fa compatibles les identitats d'origen amb una identitat compartida. És a dir: tot respectant la pluralitat de llengües que es parlen a la nostra societat, la llengua comuna permet que unes no tre-

pitgin les altres, i d'altra banda proporciona un sentit d'identitat col·lectiva a tota la ciutadania.

Una llengua comuna en un territori no és incompatible amb l'existència d'altres llengües comunes al mateix estat o a nivell supraestatal. Per exemple, que el català sigui la llengua comuna de Catalunya no treu que els catalans no tinguin el castellà com a llengua comuna per comunicar-se amb altres persones d'Espanya, o l'anglès, el francès o altres llengües per comunicar-se amb els altres europeus.

Una llengua comuna és un projecte de vida en comú, no una realitat ja construïda. En el cas de Catalunya, el català és la llengua que té la legitimitat per ser la llengua comuna. La seva funció històrica ha estat convertir "gent de fora" en "gent d'aquí"; és a dir, és la llengua que durant segles ha tret l'etiqueta d'immigrant i ha dissolt la distinció entre "autòcton" i "immigrat". És la llengua que tenim en comú malgrat els nostres orígens diversos. Ens fa sentir ciutadans de ple dret. El català dona accés a la tradició cultural d'aquest país; ens proporciona un sentit d'ubicació cultural, un lloc en la història de Catalunya.

FASE 5. Ja sé parlar català. I ara què?

5.1. Realment em mereixo un monument?

Des que he adoptat el català com a llengua d'ús habitual, els catalanoparlants que saben que he fet aquest procés no deixen d'elogiar-me, felicitar-me i fins i tot dir-me coses com que em mereixo un monument o que la llengua i el país necessiten persones com jo. Per una banda, no puc deixar de sentir-me afalagat per aquests comentaris perquè són un reconeixement a tot l'esforç que he fet per aprendre i fer servir la llengua com un catalanoparlant més. Per altra banda, però, em fan sentir incòmode perquè si vaig decidir adoptar la llengua catalana com la meua llengua de relació social és justament per treure'm moltes etiquetes de sobre i passar a ser un ciutadà més de Catalunya.

Aquests comentaris, fets amb la millor intenció, no fan més que reforçar la idea que sóc un "bitxo raro", quan hem de tenir present que les persones que no tenim el català com a llengua primera som el segon grup més important de catalanoparlants.

El que jo he fet no és cap heroïtat, és el que hauria fet qualsevol persona que hagués anat a viure a un territori on es parla una llengua que no és la seva. Per tant, els nous catalanoparlants no necessitem que ens facin cap monument, sinó que ens tractin amb la major naturalitat i normalitat possible.

5.2. Si no és la meua llengua, per què he de parlar català als que no el parlen?

Una situació molt freqüent en què ens trobem els nous catalanoparlants és que moltes vegades ens relacionem amb persones que no parlen el català però sí la nostra llengua primera o una altra que dominem sense dificultat —el castellà, l'àrab, el romanès...—. Aquesta situació, segons com la gestionem, pot esdevenir conflictiva, ja que el nostre interlocutor es pot sentir estranyat perquè, malgrat dominar perfectament la seva llengua, ens “entestem” a parlar-li en català.

En primer lloc, hem de tenir clar que si hem adoptat el català com a llengua habitual d'ús social no és per haver de renunciar a utilitzar-la a la primera ocasió en què ens trobem que algú no el parla. I, en segon lloc, hem de recordar que precisament nosaltres hem arribat a sentir-nos còmodes parlant en català gràcies al fet que molts catalanoparlants van mantenir la seva llengua per

comunicar-se amb nosaltres i ens van proporcionar espais i oportunitats per practicar la llengua i esdevenir un catalanoparlant més. La manera de retornar la gratitud envers aquestes persones és fer nosaltres exactament el mateix: parlar en català a aquelles persones que encara no l'han adoptat.

A més, segurament amb el nostre exemple podrem animar a moltes persones que s'estan plantejant aprendre i fer servir el català perquè finalment es decideixin a fer-ho.

5.3. Per què parlar català és vist com una militància?

La història de la llengua catalana està plena de moments d'esplendor i moments de foscor, de moments en què s'ha impulsat institucionalment i de moments on ha estat perseguida. Hem de tenir present que encara fa poc més de 30 anys el català només podia ser utilitzat en l'àmbit privat i que en la majoria d'usos públics era perseguit. És per aquest motiu que avui en dia hem d'agrair que si el català és una llengua viva és, en part, gràcies a la lluita infatigable de moltes persones durant el franquisme i els primers anys de la democràcia. Actualment, parlem català més de 8 milions de persones en un àmbit de 13 milions d'habitants.

Afortunadament, la situació política actual ha creat un marc jurídic que ens permet, en el territori de Catalunya, poder expressar-nos en català en qualsevol àmbit i circumstància. Per tant, tot i que hi ha persones que volem que s'ampliï aquest marc jurídic i que els nostres drets com a catalanoparlants es defensin amb més fermesa, el cert és que parlar català, avui en dia, no vol dir ni ser catalanista, ni votar un determinat partit polític, ni tenir cap ideologia en concret. De fet, amb la recent excepció d'alguns membres del partit Ciutadans, els nostres representants polítics, siguin del partit que siguin, utilitzen el català en l'àmbit públic. Per tant, només respondre a aquesta pregunta dient que el binomi “parlar català/ser militant” és fals.

5.4. Si parlo català, sóc (més) català?

Com deia anteriorment, el fet de parlar català amb tota naturalitat ajuda a treure moltes etiquetes com la d'“immigrant”, “de fora”, “castellanoparlant”, etc. Les persones que em sentin parlar en català ni tan sols es qüestionaran quina és la meua procedència i si ho fan, perquè parlo el català amb un accent “peculiar”, sabran que sóc nascut a un altre territori que no és Catalunya, però que ja hi estic integrat plenament. Per tant, he de ser tractat com un català més, la qual cosa no vol dir renunciar als meus orígens. Per ser un català orgullós, primer hem d'estar orgullosos de la nostra terra d'origen o la de la nostra família. Estimar el català no vol dir deixar d'estimar la nostra llengua primera i, fins i tot, totes les llengües del món. Estimar-nos la terra on vivim, no vol dir deixar d'estimar la nostra terra d'origen.

5.5. Com puc viure en català?

La Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, defineix en el seu article 6.1 que la llengua pròpia de Catalunya és el català. Com a tal, el català és la llengua d'ús normal i preferent de les administracions públiques i dels mitjans de comunicació públics de Catalunya, i és també la llengua normalment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament.

Però, malgrat que la llei empara els catalanoparlants, a vegades, ens trobem en àmbits on la presència del català és nul·la. Tu, després de tot els esforços que has fet per poder parlar en català amb fluïdesa, ara et trobes que hi ha molts àmbits on no el pots fer servir. En aquestes situacions és molt important aplicar l'assertivitat, entesa com la conducta que permet a una persona actuar d'acord amb els seus interessos i necessitats. Ser assertiu consisteix en ser capaç de plantejar i defensar un argument, una reclamació o una postura des d'una actitud de confiança en un mateix; encara que contradigui el que diuen altres persones, el que fa tothom, o el que se suposa que és correcte. Per tant, si parles el català amb tota naturalitat, sense sentiment de culpabilitat, sense actitud de submissió, sense prejudicis, el teu interlocutor no interpretarà el teu gest com un atac.

FASE 6. El català, un projecte de futur

6.1. El procés d'adopció del català ha de ser necessàriament difícil?

Aprendre a parlar català no és més fàcil ni més difícil que aprendre qualsevol altra llengua, però té un avantatge afegit: estem aprenent una llengua que es parla en el territori on vivim i, per tant, podem trobar espais i contextos on poder anar practicant les habilitats que anem adquirint en català.

En aquest sentit, podem dir que, per una banda, hi ha una dificultat individual que és la que implica aprendre qualsevol llengua nova. Però hi hem d'afegir una altra dificultat de caire social, que

és l'hàbit de molts catalanoparlants de passar-se al castellà quan detecten que algú és "de fora", ja sigui per l'accent, pel nom o per l'aspecte físic. Per tant, si volem facilitar el procés d'adopció de la llengua catalana als nouvinguts, és summament important que els catalanoparlants no canviïn de llengua quan s'adrecen als altres, ja que a la dificultat individual d'aprendre una llengua (que afecta només la persona que inicia aquest procés), li estem afegint una dificultat social que afecta la llengua, és a dir, ens afecta a tots col·lectivament.

Les persones que ja hem passat per aquest procés, els catalanoparlants d'adopció, ens trobem en una situació privilegiada davant d'aquesta dificultat social, ja que som els primers que entenem la importància de no canviar de llengua per facilitar contextos d'ús a les persones que volen aprendre-la i començar-la a emprar i, al mateix temps, ens és més fàcil tenir una actitud més ferma i més relaxada alhora davant de certes situacions de conflicte lingüístic. Els catalanoparlants d'adopció segurament som els que millor tenim resolta la gestió de les diferents llengües que dominem.

6.2. Som uns catalanoparlants legítims?

La resposta a la pregunta és rotundament positiva. No obstant això, aquesta legitimitat ha estat negada i omesa des de fa molt de temps. Tradicionalment, i en alguns casos, la societat ha considerat el catalanoparlant d'adopció com un "catalanoparlant de segona", i un dels símptomes més evidents ha estat la penalització dels seus "errors", com si els catalanoparlants d'origen no en fessin. De fet, el que socialment s'ha fet ha estat estigmatitzar les incorreccions dels que "aprenien" el català i no pas les dels que ja el parlaven "de tota la vida".

Els catalanoparlants d'adopció hem hagut de reivindicar i proclamar la nostra legitimitat, el nostre dret a aprendre i utilitzar una llengua que també estimem. Així doncs, "l'avaluació" social que sovint es fa de la nostra competència lingüística no és més que un complex de superioritat malentès que no fa més que lapidar la supervivència i el benestar de la llengua catalana.

Legitimar la parla dels catalanoparlants d'adopció, legitimar el seu progrés de millora quant a l'ús de la parla, valorar amb actitud positiva l'evolució de la competència dels nous parlants i, doncs, promoure l'augment d'àmbits i moments d'ús de la llengua, són unes actituds necessàries per tal de poder consolidar la llengua catalana com a llengua comuna de la nostra societat.

6.3. Per a què serveix el català?

Adoptar el català és obrir una porta que dóna accés a un seguit de mons (relacions, àmbits, espais...) que abans estaven tancats. Però això només ho veiem quan hem fet el procés d'adopció de la llengua, un cop hem obert la porta i hem passat el llindar. Per això de vegades ens qüestionem si el català realment té algun valor.

Les persones que hem adoptat el català sabem que la nostra llengua adoptiva té un gran valor que va molt més enllà dels seus usos pràctics. El català serveix:

- * Per ser "un més", per poder passar desapercebut.
- * Per deixar de ser "dels altres" i passar a ser "nosaltres".
- * Per tenir una relació molt més rica amb el lloc on hem escollit viure.
- * Per garantir que els nostres fills se sentiran membres plens d'aquesta societat.
- * Per tenir accés a una tradició cultural que ens fa formar part d'un país en construcció; per poder participar en la construcció d'aquest país. Aquesta tradició cultural és una herència que ningú ens ha deixat en testament, i per tant l'hem de fer nostra: com la nostra llengua comuna, l'hem d'adoptar. I així, nosaltres i els nostres descendents contribuirem a fer-la més gran, a enriquir-la.

6.4. El català realment treu etiquetes?

Anteriorment ja hem parlat del potencial que té la llengua catalana per ajudar a treure etiquetes com la d'"immigrant", "nouvingut" o "castellanoparlant". No podem, però, deixar de ser conscients que, en alguns casos, l'ús de la llengua catalana no assegura un "carnet de catalanitat" ja que, malauradament, a les persones que tenen uns trets físics associats a altres territoris (Àfrica, Àsia, Amèrica, etc.), malgrat que adoptin el català, de vegades se'ls continua considerant "de fora".

Per tant, no ens podem enganyar. Actualment l'experiència és molt diferent per a una persona nascuda a Europa que aprengui el català, que per a persones procedents d'altres territoris. En aquest sentit, creiem que adoptar de manera conscient el català i contribuir a garantir el seu futur ha d'anar acompanyat d'una bona disposició a treballar en contra del racisme, és a dir, en contra de la discriminació, la segregació social, l'explotació econòmica, etc.

6.5. Quan s'acaba el procés d'adoptar el català?

El procés d'adoptar el català no té un final clar. En realitat, ho decideix una mica cadascú. Segurament aquest procés s'acaba quan utilitzes el català de forma espontània, amb naturalitat; quan sents que la teva identitat d'origen i la teva nova identitat com a catalanoparlant existeixen l'una al costat de l'altra, sense contradir-se, sense conflictes evidents.

Ara bé: com a éssers socials que som, sempre estem en relació amb el nostre entorn, i per tant vivim exposats a una situació lingüística complexa i sovint conflictiva. És important entendre que acabar el procés d'adopció no significa el final d'una situació de conflicte. L'adopció del català, però, ens proporciona instruments per navegar en aquestes aigües complicades, per enfrontar-nos a aquesta situació de forma més efectiva i relaxada.

D'altra banda, el procés d'adopció no s'acabarà mai, perquè el nostre país seguirà rebent gent d'altres països que començaran el seu propi procés d'adoptar el català. Com a catalanoparlants d'adopció, tenim la responsabilitat ètica d'ajudar aquestes altres persones a accedir a la nostra comunitat lingüística.

A CATALUNYA

SABADELL:

Informació

Plataforma per la Llengua - Vallès
C. de Sant Joan, 20 - 08202 Sabadell Tel.: 654 516 703
A/e: plvallesoccidental@plataforma-llengua.cat

Cursos. Centres on es pot aprendre català

Centre de Normalització Lingüística (CPNL) de Sabadell
Rambla, 67-71 - 08202 Sabadell Tel.: 937 278 340
A/e: sabadell@cpnl.cat

Òmnium Cultural - Sabadell
C. de la Salut, 151, baixos - 08202 Sabadell Tel.: 937 250 742
A/e: sabadell@omnium.cat

Escola Oficial d'Idiomes - Sabadell
C. de Brujas, 165 - 08202 Sabadell Tel.: 937 262 199
A/e: eoisabadell@xtec.cat

Voluntariat per la Llengua
Plataforma per la Llengua
Tel.: 654 516 703 - 933 211 803
A/e: vxl@plataforma-llengua.cat
www.plataforma-llengua.cat

Escoles d'adults:

CFA Can Rull
C. de Gustavo Adolfo Bécquer, 24 Sabadell - 08206 Tel.: 93 727 43 44

CFA Concòrdia
C. de la Solidaritat, 21 Sabadell - 08206 Tel.: 93 723 28 64

CFA Creu de Barberà
C. dels Carders, 24 Sabadell - 08204 Tel.: 93 711 64 48

CFA Torre-romeu C. de l' Anoia, 18 1r
Sabadell - 08202 Tel.: 93 727 56 40

Recursos
per aprendre
o millorar
el català

Plataforma per la Llengua

Via Laietana, 48 A, principal 2a
08003 Barcelona Tel. 00 34 93 321 18 03 Fax 00 34 93 411 06 78
info@plataforma-llengua.cat
www.plataforma-llengua.cat
Voluntariat per la Llengua (només ciutat de Barcelona): vxl@plataforma-llengua.cat

Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya

Passatge de la Banca, 1-3
08002 Barcelona Tel. 00 34 93 567 10 00 Fax 00 34 93 567 10 01
spl.presidencia@gencat.cat
www.gencat.cat/llengua
www.vxl.cat
www.parla.cat
Informació general sobre la llengua catalana
Informació sobre el Voluntariat per la Llengua

Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) – Serveis centrals

C. Mallorca, 272, 8è
08037 Barcelona Tel 00 34 93 272 31 00 Fax 00 34 93 487 21 67
cpnl@cpnl.cat
www.cpnl.cat
Cursos de català

Coordinadora d'Associacions per la Llengua (CAL) i Veu Pròpia

C. Santa Perpètua, 15, baixos
08012 Barcelona Tel. 93 415 90 02
xerrem@cal.cat i cal@cal.cat
www.cal.cat i www.veupropia.info
Grups de conversa (es fa a diverses poblacions de Catalunya)

Centre d'Acolliment Lingüístic

Pl. de Catalunya, 9, 2n 1a
08002 Barcelona Tel. 902 075 060
http://www.cpnl.cat/acolliment-linguistic/
Cursos de català (inicials i bàsics)
Català a taula (cursos de català per a treballadors de la restauració)
Voluntariat per la Llengua

Guia per a nous i futurs parlants de català

Centre de Normalització Lingüística de Barcelona

C. Quintana, 11, 2n i 3r
08002 Barcelona Tel. 00 34 93 412 55 00
barcelona@cpnl.cat
http://www.cpnl.cat/xarxa/cnlbarcelona/
Cursos de català (tots els nivells)
Cursos específics (per a la comunitat xinesa i pakistanesa)
Català a taula (cursos de català per a treballadors de la restauració)
Cursos per a auxiliars de geriatria i personal d'atenció domiciliària
Voluntariat per la Llengua

Comissions Obreres de Catalunya – Servei lingüístic

Via Laietana, 16
08003 Barcelona Tel. 00 34 93 481 27 00 i 00 34 93 481 29 11
sl@ccoo.cat
www.ccoo.cat/sl
Informació i coordinació de cursos de català (seus a Barcelona, Cornellà del Llobregat, Girona, Tarragona i Lleida)
Centre de Formació d'Adults Manuel Sacristán (classes de català)
Fundació per a la formació i l'estudi Paco Puerto (cursos de català)
Voluntariat per la Llengua

Òmnium Cultural

C. Diputació, 276
08009 Barcelona Tel.: 00 34 93 319 80 50
www.omnium.cat
Voluntariat per la Llengua:
Barcelona: Mercè Brasó (coordinadora): mbraso@omnium.cat
Mataró: Argentona, 59, baixos. Tel. 00 34 93 798 17 16 (de dilluns a dijous de 18 a 21 h)
C/e: mataro@omnium.cat
Osona: Pl. Vicenç Albert Ballester s/n (Ateneu La central), Vic
Tel. 00 34 93 889 31 19 extensió 1003
C/e: osona@omnium.cat
Quedem:
Tel. 00 34 93 306 96 26
C/e: quedem@omnium.cat
www.quedem.omnium.cat
Grups de conversa en català:
Barcelona: mbraso@omnium.cat

Servei d'Autoaprenentatge i Formació a Distància

Horta: C. Marina, 343, 08025 Barcelona; tel. 00 34 93 347 34 52
Eixample: C. Mallorca, 115, 08036 Barcelona; tel. 00 34 93 453 92 83
www.cpnl.cat
Cursos de català (tots els nivells)

Unió General de Treballadors – Departament d'Ensenyament

Centre Maria Rúbies

Rambla del Raval, 29-35, 1r
08001 Barcelona Tel. 00 34 638 68 00 82
a8061701@xtec.cat
www.xtec.cat/cfamariarubies
www.ugt.cat (Servei lingüístic)
Cursos de català per a adults
Cursos de català per a immigrants
Voluntariat per la Llengua
Grups de conversa en català

A LA CATALUNYA DEL NORD

Ajuntament de Perpinyà – Institut Font Nova

18, rue Emile Zola
Hôtel Pams
F-66931 Perpinyà Tel. 00 33 (0) 468 62 38 82 i 00 34 (0) 468 66 33 52
regicat@mairie-perpignan.com
<http://www.mairie-perpignan.fr/vie-pratique/culture/institut-font-nova>
Centre d'autoaprenentatge
Centre de formació de català multimèdia

Casa de la Generalitat a Perpinyà

1, carrer de la Fusteria
F-66000 Perpinyà Tel. 00 33 (0) 468 35 17 14
casaperpinya@gencat.cat
www.gencat.cat/vicepresidencia/casa-perpinya
Cursos de català per a adults (a Perpinyà)

Guia per a nous i futurs parlants de català

Escola Arrels

1,AVINGUDA Guynemer
F-66000 Perpinyà Tel. 00 33 (0) 468 67 45 37
<http://etab.ac-montpellier.fr/~w0660789z/pages/presentation.html>
Escolarització lingüística en català (de 3 a 10 anys). L'única escola pública que fa immersió.

IES Comte Guifré

6, carrer Paulin Destory
F-66000 Perpinyà Tel. 00 33 468 67 11 97
comte.guifre@wanadoo.fr
<http://comteguifre.blogspot.com/>
Immursió lingüística en català a secundària (dels 11 als 15 anys)

La Bressola

Carrer Natura
F-66000 Perpinyà Tel. 00 33 468 66 50 01
secretaria@bressola.cat
www.bressola.cat
Immursió lingüística en català (de parvulari fins als 16 anys). La Bressola és una escola privada que escolaritza més de 700 alumnes a 6 escoles i 1 institut.

Òmnium Cultural de la Catalunya del Nord

Avenue du Lycée, 23 (Casal Jaume I)
F-66000 Perpinyà Tel. 00 33 (0) 468 51 81 05
occatnord@wanadoo.fr
<http://catalunyanord.omnium.cat>
o bé <http://www.omnium.cat/ca/seu/omnium-catalunya-del-nord-7.html>
Classes de català (a una quinzena de pobles)

A LA CIUTAT DE L'ALGUER

Associació per la Salvaguarda del Patrimoni Històric de l'Alguer

Via Palomba, 15
07041 L'Alguer Tel. 00 39 (0) 79 981 320
Cursos d'alguerès, de literatura i de teatre en alguerès

Ateneu Alguerès

C. del Carme, 23 / Via Cavour, 23
07041 L'Alguer
Curs de literatura i d'escriptura creativa

Centre de Recursos Pedagògics Maria Montessori

Via Carlo Alberto (carrer de la Marina), 33
07041 L'Alguer Tel. 00 39 (0) 79 98 14 73
omnium.alguer@alice.it
www.partal.com/alguer
Centre format per mestres que fan 1 hora d'alguerès a la setmana a les escoles maternals, de primària i de curs mitjà de l'Alguer. Col·laboren en el projecte Joan Palomba.

Escola de Alguerés "Pasqual Scanu"

Carrer Mallorca, 45
07041 Alguer
Tel. 00 39 (0) 79 973 18 34 i 00 39 (0) 79 97 96 67
escola.algueres@tiscali.it
Cursos d'alguerès

Escola Maternal San Giovanni Bosco – La Costura

Loc Mont'Agnese
07041 Alguer
Tel. i fax 00 (0) 79 98 46 56
assfrassationlus@tiscali.it
Escola de maternal. Immersió trilingüe alguerès, italià i anglès (dues terceres parts de les classes són en alguerès)

Òmnium Cultural de l'Alguer

Via Carlo Alberto (carrer de la Marina), 33
07041 L'Alguer
Tel. 00 39 (0) 79 98 14 73
omnium.alguer@gmail.com
http://www.omnium.cat/index.php?cov_ID=22
Informació sobre cursos d'alguerès (fins al 2008 feien català estàndard)

A LA FRANJA DE PONENT

Casa de Cultura

(organitzat per l'Institut d'Estudis Baix Cinca)

Carretera de Fraga, s/n
50170 Mequinensa
Tel. 00 34 974 46 41 36

Guia per a nous i futurs parlants de català

iebc@iebc.cat
www.iebc.cat
Classes de català per a adults

Centre Educatiu Les Monges-Escola d'Adults (organitzat per l'Institut d'Estudis Baix Cinca)

C. Airetes, 17, 2a planta
22520 Fraga Tel. 00 34 974 47 42 70
iebc@iebc.cat
www.iebc.cat
Classes de català per a adults

A LES ILLES BALEARS

Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projecció Exterior de la Cultura de les Illes Balears (COFUC)

C. d'Alfons el Magnànim, 29,1r
07004 Palma
Tel. 00 34 971 78 46 85
cofuc@cofuc.cat
www.cofuc.cat
Cursos de llengua catalana (de tots els nivells, per a estrangers i per a pares i mares)

Obra Cultural Balear

C. Pare Bartomeu Pou, 31, baixos
07003 Palma
Tel. 00 34 971 723 299
ocb@ocb.cat
www.ocb.cat
Tots plegats! Activitats culturals per practicar el català

Paraula – Centre de Serveis Lingüístics

C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos
07003 Palma Tel. 00 34 971 76 13 01 o 00 34 971 76 13 18
paraula@paraula.cat www.paraula.cat
Servei d'Autoaprenentatge de Català
Cursos de català per a joves
Voluntariat per la Llengua
Tallers de conversa

Programa d'Ensenyament de la Llengua Catalana (PELC)

pelc@caib.es
http://pelc.illesbalears.cat/pelc
Exercicis d'autoaprenentatge

Punt d'informació sobre la llengua catalana (PICat)

C. d'Alfons el Magnànim, 29, 1r
07004 Palma Tel. 00 34 971 78 46 04
picat@cofuc.cat
Xarxa de centres i punts d'autoaprenentatge (n'hi ha 12 a les Illes Balears)
Cursos de català

AL PRINCIPAT D'ANDORRA

Centre de Cultura Catalana del Principat d'Andorra

C. de la Llacuna, 14
AD500 Andorra la Vella
Principat d'Andorra Tel: 00 376 82 56 73
ccc@andorra.ad
www.ccandorra.cat
http://ccandorra.wordpress.com/
Voluntariat per la Llengua

Centres d'autoaprenentatges del Principat d'Andorra

Ministeri d'Educació i Cultura
Departament d'Ensenyament Superior
C. Prat de la Creu, 62-64
AD500 Andorra la Vella Tel. 00 376 87 57 00
www.ensenyamentsuperior.ad
Cursos de català per a adults (a totes les parròquies)

Servei de Política Lingüística del Govern d'Andorra

Ministeri d'Educació i Cultura
Casa Motxilla
Placeta de Sant Esteve
AD500 – Andorra la Vella
Principat d'Andorra Tel. 00 376 80 66 70
splcultura.gov@andorra.ad
Mòduls de català
Voluntariat per la Llengua

Guia per a nous i futurs parlants de català

AL PAÍS VALENCIÀ

Ajuntament de Sant Joan i La Cívica – Escola Valenciana

C. Perú, 16, bloc 2, local esquerre
03008 Alacant Tel. 00 34 96 594 11 29; 00 34 96 565 61 79; 607 930 565
lacivica@lacivica.cat
www.lacivica.cat
Cursos de valencià

Centre Carles Salvador

Octubre Centre de Cultura Contemporània
C. Sant Ferran, 12
46001 València Tel. 00 34 96 315 77 99
matriculesccs@acpv.cat
Cursos de valencià

Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana

Av. Campanar, 32
46015 València Tel. 900 202 122
http://www.edu.gva.es/
http://www.edu.gva.es/polin/val/aprendre_cursos_valencia.html
Centres de formació de persones adultes coordinats amb els municipis valencians (diversos nivells de cursos de valencià)

Escola Oficial d'Idiomes de Castelló de la Plana

Carretera de Borriol, s/n
12006 Castelló de la Plana Tel. 00 34 96 424 28 88 i 00 34 96 420 01 33
info@eoicastello.es
www.eoicastello.es
Classes de valencià

Escola Oficial d'Idiomes de València

C. Pla de la Saidia, 19
46009 València Tel. 00 34 96 340 50 22
46013220@edu.gva.es
http://www.eoivalencia.es/
Classes de valencià (també a Alzira, Gandia, Port de Sagunt, Quart de Poblet, Requena i Utiel)

Escola Oficial d'Idiomes d'Alacant

C. Marqués de Molins, 56-58
03004 Alacant Tel. 96 514 41 43
03011136@edu.gva.es
www.eoi-alicante.com
Classes de valencià (nivells bàsic, intermedi i avançat)

Escola Valenciana

C. Josep Grollo, 91, baixos
46025 València Tel. 00 34 96 347 27 83
escola.v@fev.org
http://www.escolavalenciana.com/aix.
Voluntariat pel Valencià: tel. 00 34 96 340 70 60
info@voluntariatpelvalencia.org
www.voluntariatpelvalencia.org

Plataforma per la Llengua

C. Santa Teresa, 10
46001 València Tel. 695 195 908
paisvalencia@plataforma-llengua.cat
www.plataforma-llengua.cat/paisvalencia
Informació de tots els cursos de català al País Valencià
Recursos per al professorat i estudiants de valencià a tots els nivells
Retrobament de voluntaris per la llengua

Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Jaume I

Edifici del Rectorat i Serveis Centrals. Campus del Riu Sec
Av. de Vicent Sos Baynat, s/n
12071 Castelló de la Plana Tel. 00 34 96 472 80 00 i 00 34 96 472 88 81
infoslt@uji.es
http://www.uji.es/serveis/slt/
Cursos de valencià

Servei de Política Lingüística i Centre d'Idiomes de la Universitat de València

C. Dr. Joan Reglà, 6, baixos
46010 València Tel. 00 34 96 339 46 30
secretaria@centreidiomes.es
http://www.spluv.es/
Cursos de valencià

Definicions

Grups de conversa en català: pràctica en grup de la llengua catalana entre catalanoparlants i nous catalanoparlants. Es treballa perquè el català sigui una eina d'interrelació entre no catalanoparlants. El programa el formen voluntaris per la llengua.

Voluntariat per la Llengua: programa gratuït que potencia l'ús oral de la llengua catalana. Consisteix a posar en contacte un catalanoparlant habitual amb un nou catalanoparlant perquè tinguin un mínim de 10 converses (un cop per setmana).

Nota

Hem optat voluntàriament per no afegir a la llista les escoles oficials d'idiomes de Catalunya i de les Illes Balears perquè es tracta de dos territoris amb una situació lingüística millor que la del País Valencià, on la coordinació entre els centres municipals que fan classes de català és molt menor que als altres dos territoris citats anteriorment.

FUNDACIÓ
VINCLe

**P L A T A
F O R M A
P E R L A
L L E N G U A**

© Plataforma per la Llengua

Dipòsit legal: ***

Desembre de 2011

Tiratge: 1.000 exemplars

Amb el suport de:

Ajuntament de Sabadell

Textos: Josep-Anton Fernàndez, Puri Pinto i Carmen Pérez.

Hi ha col·laborat: Jordi Manent.

Coordinació editorial: Francesc Reverté.

Disseny gràfic i maquetació: Júlia Brunet estudi gràfic

Il·lustracions: Martín Tognola.

Impressió: Cevagraf S.C.C.L.

Traducció del català al castellà: Comunicant, SL.

Fundació Vincle
info@fundaciovinclle.cat

**P L A T A
F O R M A
P E R L A
L L E N G U A**

Plataforma per la Llengua
Via Laietana, 48 A. Principal 2a
08003 Barcelona
Tel.: 93 321 18 03
Fax.: 93 321 12 71
info@plataforma-llengua.cat

www.fundaciovinclle.cat

www.plataforma-llengua.cat

EL CATALÁN TAMBIÉN ES MÍO

Guía para nuevos
y futuros hablantes de catalán

4
PRÓLOGO

6
INTRO-
DUCCIÓN

30
FASE 3.
Encontrar
ámbitos
de uso

36
FASE 4.
Reconfigurar
mi identidad
personal

8
FASE 1.
El catalán,
más cerca

44
FASE 5.
Ya sé hablar
catalán.
¿Y ahora qué?

50
FASE 6.
El catalán,
un proyecto
de futuro

18
FASE 2.
Romper
el hielo

56
Recursos para
aprender o
mejorar el
catalán

PRÓLOGO

Justo Molinero Calero

Cuatro días después de haber llegado a Cataluña, en 1967, me había dado ya cuenta de que el idioma era un aspecto fundamental del carácter de los catalanes. Ya desde el principio se me planteó una duda que no he acabado de resolver con el paso de los años: ¿son catalanes porque hablan catalán o precisamente hablan catalán porque son catalanes?

Y si bien cuarenta y tres años después no he resuelto completamente esta incógnita, sí he resuelto otras. Algunas por mi cuenta, y otras escuchando a la gente de la tierra. Nadie le ha regalado nada a la lengua catalana. El catalán ha sobrevivido al paso de los siglos porque ha contado con un pueblo con voluntad de existir y sobreponerse a todo tipo de vicisitudes y avatares históricos. Y a pesar de eso se ha visto marcado por la prohibición de usarlo y difundirlo durante largos períodos. El ciudadano catalán cambia con frecuencia al castellano en el ámbito de las relaciones cotidianas, y todo por el origen de su interlocutor (a mí me suele pasar). Esa actitud devalúa la función social del catalán y dificulta enormemente la integración lingüística del que viene de fuera.

En Cataluña tiene que ser posible vivir, comunicarse y relacionarse en catalán. Es algo que ha costado muchos sacrificios y hasta mucha sangre a lo largo de nuestra historia, y tenemos que ser conscientes de nuestro papel histórico para conservar este derecho y ampliarlo a todos aquellos que vayan llegando a esta tierra.

Una lengua no es sólo un instrumento de comunicación, es una forma de comprender el mundo y de relacionarse, y mediante su conocimiento accedemos a una cultura y a una forma de pensar milenarias. Una lengua, eso sí, no sobrevive únicamente por sus palabras, necesita hechos y acciones que la mantengan viva, útil y actualizada para poder enfrentarse a los retos del futuro. Cabe reconocer, en ese sentido, el papel clave desempeñado por la inmersión lingüística en la escuela y la creación de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió durante los dos gobiernos de Jordi Pujol. Se trata de dos hechos transcendentales para el futuro del catalán, hechos que han recibido y reciben ataques de dentro y fuera, ataques de quienes hacen del anticatalanismo su divisa política en aras de un miserable rédito electoral. Y existe también quien propugna con malicia el bilingüismo como solución de continuidad, pues son conscientes de que el uso y extensión del catalán quedarían totalmente minimizados. La verdad es que el reto al que se enfrentan nuestra lengua y cultura es inmenso. La llegada de las oleadas de inmigrantes de los últimos quince años está modificando sustancialmente nuestro paisaje humano. El catalán se encuentra aquí en franca desventaja ante el castellano como lengua de acceso social. Los catalanes tendremos que llevar a cabo un nuevo esfuerzo adicional para que el catalán desempeñe el papel que le corresponde en tanto que lengua propia de Cataluña. La escuela, los medios de comunicación, las instituciones y el conjunto de la sociedad civil tenemos un reto de futuro. Y a pesar de eso el catalán se ha visto en situaciones peores a lo largo de su historia, y siempre ha salido adelante. Tenemos un ejemplo en la guía que llega ahora a sus manos, hecha y pensada para personas que no tienen el catalán como primera lengua, y que conocen en primera persona las dificultades de acceso a esa lengua y los beneficios que aporta su conocimiento. Esta guía tiene los pies en el suelo y huye del esencialismo formal que impregna con demasiada frecuencia a algunos sectores culturales que aún consideran el catalán como *password* de acceso de una élite selecta y restringida. El catalán y Cataluña existirán en función de su capacidad de sumar y de integrar. Y permitid que os diga que, si mi propia experiencia sirve de algo, a hablar se aprende hablando.

Presentación del opúsculo *el catalán también es mío*

El catalán ha sido siempre una lengua de acogida, un referente en un modelo de sociedad abierta e inclusiva que ha invitado a los recién llegados a participar en la construcción de un proyecto común en el que todos tienen un lugar.

La lengua no es únicamente un instrumento de comunicación: también es un instrumento de cohesión y convivencia. Cataluña ha recibido en los últimos años a muchos ciudadanos y ciudadanas que no tienen el catalán como primera lengua y que se esfuerzan en aprenderlo porque entienden y respetan que la lengua es una manera de entender el mundo y de relacionarse con él. Se la apropian y aprecian la cultura catalana, sin que ésta les pida jamás que renuncien a ningún rasgo de la propia identidad.

Sabadell siempre ha sido una ciudad abierta que se enriquece con la participación de todos y que respeta la diferencia desde la máxima igualdad. Hablamos a menudo de dar las gracias a todos aquellos que aprenden la lengua porque es una prueba de estima por nuestro idioma y por nuestro territorio, pero hay mucho más: el catalán es una herramienta de progresión útil, necesaria y básica para vivir y trabajar en Cataluña.

Nuestra lengua, la catalana, constituye un patrimonio que hay que defender de manera compartida con todos los ciudadanos y ciudadanas de nuestro país, independientemente de su origen y condición, sea cual sea la lengua de sus canciones de cuna o de los cuentos que relaten a sus hijos e hijas. Solamente así, compartiendo la riqueza de una lengua común en un país multilingüe, podremos sumar en nuestra ciudad, Sabadell, crisol de personas que quieren vivir juntas y compartir el futuro.

Quim Carné Jordana
Concejal de Derechos Civiles y Ciudadanía

INTRODUCCIÓN

Tienes en tus manos una guía que, al igual que otras, esgrime argumentos en defensa de la utilización del catalán, pero ésta es una guía muy especial porque la han elaborado personas que no tienen el catalán como primera lengua, personas que conocen el proceso de adopción lingüística, el esfuerzo y el beneficio que supone aprender a hablar catalán. La guía que tienes en las manos argumenta y expone, desde esa perspectiva, los motivos y las reflexiones que hemos llevado a cabo los catalanohablantes de adopción para hacer nuestra esta lengua. No es este, de entrada, un sentimiento fácil de alcanzar, pues vivimos en una sociedad plagada de prejuicios lingüísticos. El catalán es una lengua que hablan muchas personas que la defienden de forma consciente pero luego la abandonan en sus hábitos lingüísticos más cotidianos. Y lo hacen con frecuencia ante nosotros, potenciales catalanohablantes. Obviamente con esa actitud se menosprecia el importante papel que desempeñamos en el proyecto de hacer del catalán nuestra lengua común.

Esta guía nace y aparece con plena conciencia de ser un elemento necesario para dar inicio a la “terapia” colectiva que necesita nuestro país. Una “terapia” que ayude por una parte a los potenciales catalanohablantes de adopción a adoptar este idioma, y que por otra logre que los hablantes de origen catalán sean conscientes de lo necesario que es compartirlo.

FASE 1. El catalán, más cerca

1.1. ¿Por qué tengo yo que hablar catalán?

Pues, mira, hay muchos motivos. Para empezar, hay motivos de carácter práctico, como por ejemplo que aprender y usar el catalán hará que seas una persona más adaptable y flexible y eso te proporcionará nuevas y mejores oportunidades laborales. Aparte de eso, también te dará acceso a nuevos espacios y relaciones personales, sociales y profesionales.

Claro que también hay otros motivos igualmente importantes. El catalán es la lengua del país en que vives y donde, quizás, has nacido, y empezar a hablarlo te permitirá entender mucho mejor la compleja realidad social y cultural de Cataluña. Y, sobre todo, te proporcionará

un nuevo sentimiento de pertenencia al lugar donde resides, un sentido de ubicación cultural que a veces nos cuesta alcanzar a quienes no tenemos el catalán como primera lengua (es decir, aquella que hablamos con nuestra familia).

Si has nacido aquí y tus padres o abuelos han nacido en Andalucía o Extremadura, por ejemplo, seguramente has vivido una experiencia bastante curiosa pero también muy desconcertante: en Cataluña te llaman “castellanohablante” o “castellano”, mientras que en el pueblo de tus padres eres “el catalán”. Muchos de nosotros hemos pasado ya por esa experiencia y sabemos que una vez empiezas

a hablar catalán te conviertes en catalán en Cataluña y en el pueblo.

Aprender y hablar catalán, si hace poco que has llegado a Cataluña con el objetivo de mejorar tus condiciones de vida, hará que te sientas más arraigado en tu país de adopción e indicará a todo el mundo que estás dispuesto a hacer un esfuerzo para prosperar, con lo que dejarán de tratarte como “inmigrante” o “forastero”.

Quizás te sorprenda, si procedes de otra región española o de otro país de la Unión Europea, que los catalanes den tanta importancia a su idioma, que no deja de ser una lengua “regional”, pero se trata de uno de los elementos que nos hacen únicos. Quizás, sin el catalán, te estés perdiendo una parte muy importante de tu vida en Cataluña.

Efectivamente, existen muchas razones para hablar catalán, pero la principal es que también es tuyo, no es sólo cosa de los “catalanes de toda la vida”. El catalán también te pertenece, forma parte de un patrimonio que es tuyo también, si lo quieres. Los autores de esta guía hemos hecho nuestro el catalán, lo hemos adoptado como idioma habitual. Queremos compartirlo contigo y, si también quieres hacerlo tuyo, te ayudaremos a lograrlo.

Aprender y hablar una lengua es una experiencia enriquecedora que te da una nueva visión del mundo y las cosas, pero puede que sientas cierta resistencia ante el catalán (prejuicios, sensación de vergüenza, etc.). Es importante que identifiques esa resistencia, pues sólo así podrás comprender a qué se debe y lograrás superarla con éxito para que acabe disuelta cual terrón de azúcar.

1.2. Es que yo no necesito el catalán. Si los catalanohablantes no se esfuerzan, ¿por qué tengo que esforzarme yo?

Permite que te responda con otra pregunta: ¿qué se entiende por “necesitar una lengua”?

Es cierto que puedes vivir perfectamente en Cataluña en castellano o en inglés, o sea, sin saber decir ni una palabra en catalán, pero se trata también de una cuestión de calidad de vida. El catalán te proporciona nuevas oportunidades laborales, te permite el acceso a distintos espacios y relaciones personales y te ayuda a sentirte ubicado culturalmente. Así pues, quizás no te haga falta el catalán, pero, si no lo tienes, desde luego te estás perdiendo unas cuantas cosas importantes.

También es cierto que muchos catalanohablantes de origen no tratan bien su lengua. Muchos no le conceden importancia, ni consumen productos culturales en catalán y, sobre todo, tienen una conducta muy problemática: se pasan sistemáticamente al castellano cuando creen que alguien no es catalán. Seguramente por eso tienes la sensación de que no necesitas el catalán, pero es necesario que entendamos el verdadero por qué de esta conducta. El catalán pasó muchos años sin ser lengua oficial, tenía poco prestigio social y llegó a estar prohibido durante las dictaduras

de Primo de Rivera (1923-1930) y del general Francisco Franco (1939-1975) y a ser excluida de las escuelas y los medios de comunicación. Ese es el motivo por el que muchos catalanohablantes tienen la autoestima un tanto baja, ya que ellos mismos consideran al catalán una lengua de segunda e incluso les parece de mala educación usarlo al dirigirse a alguien de fuera.

Claro que esa moneda tiene un reverso bastante desagradable, y es que cuando un catalanohablante de origen se pasa al castellano con “alguien de fuera” le está diciendo muy a las claras que no es de aquí, que no es uno de “los nuestros”, que es un extraño. Cada vez que un catalanohablante de origen se dirige a ti en castellano, te excluye. En esas situaciones ni necesitas ni necesitarás jamás el catalán y, por tanto, jamás llegarás a ser “uno de los nuestros”. En ese momento es cuando tienes que recordar que el catalán también es tuyo, que forma parte de tu patrimonio y del paisaje que te rodea. Tienes derecho al catalán.

1.3. ¿Tengo que renunciar a algo por hablar en catalán? ¿Me tacharán de “renegado”?

No tienes que renunciar a nada para empezar a hablar catalán, para adoptarlo como lengua habitual. A absolutamente nada. Seguirás siendo el mismo de siempre, pero con una importante diferencia: habrás ganado en riqueza y complejidad.

Puede que esa sensación de renuncia a algo (a tu identidad, por ejemplo) derive de una expresión bastante desafortunada: “cambiar de lengua”. A muchos catalanohablantes de adopción a veces nos preguntan que cuándo hemos cambiado de lengua. Como si de un DVD se tratara, algo que quitas y pones en una máquina. Nuestra experiencia es mucho más rica y compleja que un sencillo cambio. Hemos ganado una lengua. No hemos perdido ni abandonado la que ya poseíamos, ni tampoco hemos dejado de hablarla.

Yo estoy muy orgullosa de mi lengua materna, de la que aprendí a hablar con mi familia, y ese orgullo por mis orígenes, por la lengua en que se desarrollaron mis primeras relaciones afectivas, es muy importante. Hace que me sienta más segura de mí misma, y eso me ayudó en el proceso de adopción del catalán. No rechaces nunca tu lengua ma-

terna... si no le tienes cariño, ¿cómo vas a tenérselo a tu lengua de adopción?

Puede que alguien te acuse de ser un “vendido” por ponerte a hablar catalán. Obviamente oír algo así le hace daño a cualquiera, pero tienes que entender por qué te lo dicen. Mucha gente ve la lengua como uno de los elementos de su identidad de grupo, así que para ellos empezar a hablar un idioma distinto significa ser un “traidor” al grupo. Y son grupos cerrados que no quieren que la gente se mezcle. Si te llaman “renegado” es, sencillamente, porque se sienten inseguros, vulnerables y débiles ante una situación que quizás les cuesta aceptar. Por eso no quieren que cambies, no quieren que prograses y prosperes.

1.4. ¿Qué pasa si adopto el catalán?

Bueno, pues pasan muchas cosas y no pasa nada. Pasan muchas cosas porque ganarás una lengua y podrás expresarte de muchas formas distintas; dispondrás de nuevas oportunidades sociales y profesionales, tendrás acceso a más cultura, darás ejemplo a tus hijos y amigos, culminarás el esfuerzo iniciado por tus padres y abuelos cuando vinieron a vivir a Cataluña e hicieron que este país prosperase, e incluso culminarás tu esfuerzo por incorporarte a la sociedad de esta tierra, y dejarán de verte como un “inmigrante”.

Y al mismo tiempo no pasa nada porque seguirás siendo la misma de siempre. Adoptar el catalán tiene ventajas y efectos positivos, pero no es una varita mágica que te transforme de la noche a la mañana.

1.5. ¿Pero no me estoy convirtiendo en “nacionalista” si me pongo a hablar catalán? No quiero que me etiqueten.

Ya, pero es que hablar sólo en castellano o no hablar catalán también es una forma de etiquetarse. De hecho el catalán sirve para eliminar etiquetas, sobre todo la de “inmigrante” y la de “castellanohablante”.

Es cierto que el nacionalismo catalán ha puesto mucho énfasis en el idioma a lo largo de la historia, y que durante los dos últimos siglos ha sido un elemento muy importante de la identidad colectiva, pero el nacionalismo español también ha dado mucha importancia al castellano. Su proyecto ha consistido siempre en la unificación lingüística de la sociedad española. Es decir, lograr que todos los españoles hablasen castellano, la única lengua oficial en todo el Estado.

Esta preocupación por las etiquetas se debe a que existe desde hace muchos años un conflicto lingüístico aún no resuelto y somos nosotros, la gente, los ciudadanos de a pie, los que tenemos que lidiar con sus consecuencias. A los descendientes de la emigración española de los años sesenta, por ejemplo, suele preocuparles que les etiqueten porque durante muchos años se ha querido dar una imagen de la sociedad catalana dividida en dos comunidades: los “catalanohablantes” y los “castellano-hablantes”. Y resulta que la realidad de

nuestra sociedad es mucho más compleja: hoy en día se hablan más de 250 lenguas en Cataluña.

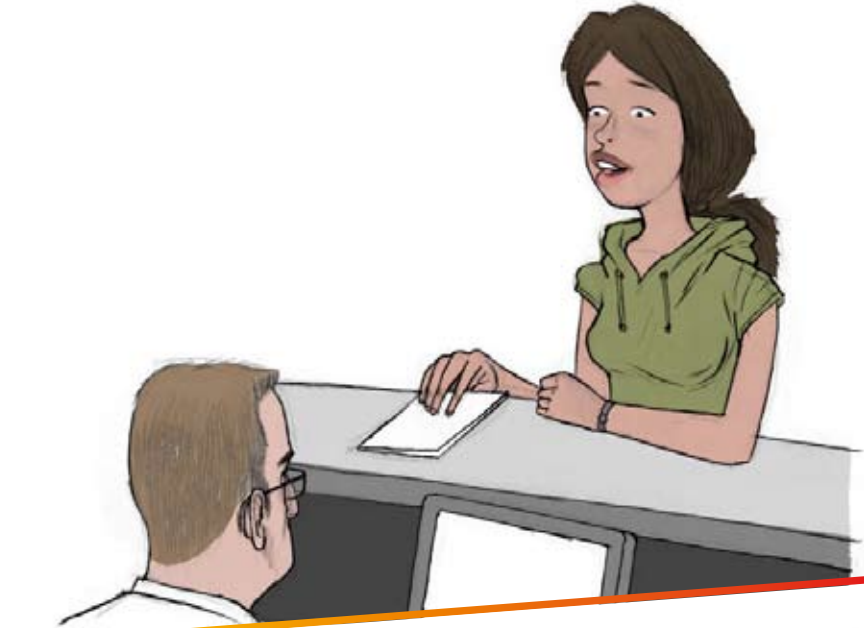
Las lenguas son más que meras etiquetas o marcadores de pertenencia a un grupo determinado. Las lenguas sirven para hacer cosas: leer, amar, hablar con los amigos, conocer a nuevas personas, estudiar, ir al teatro, llevar a cabo actividades sociales... eso es lo verdaderamente importante.

Y los hablantes de catalán son un colectivo muy heterogéneo: parte se define como nacionalista catalán, y parte no; parte es del Barça, parte del Espanyol, y a otra parte no le gusta el fútbol; parte ha nacido en Cataluña, pero buena parte no. Católicos, protestantes, musulmanes, judíos, agnósticos y ateos hablan catalán. El catalán es, en definitiva, algo que tenemos en común, que trasciende a nuestras diferencias. El catalán es nuestra lengua común, la que hace que nos quiten etiquetas que duelen mucho.

Lo importante no son las etiquetas sino estar orgulloso de tu primera lengua, de la lengua (o lenguas) de tus padres. Y también estar orgulloso de haber adoptado el catalán, nuestra lengua común.

FASE 2. Romper el hielo

2.1. Es que me da mucha vergüenza hablar en catalán...

Mira, eso también me pasaba a mí. Es uno de los principales problemas que tenemos los que queremos adoptar el catalán. Después de darle muchas vueltas, creo que esa sensación de vergüenza se debe a la fuerte asociación que se da en Cataluña entre lengua e identidad, tanto personal como colectiva.

Cuando una persona empieza a hablar una lengua distinta a la propia se siente, por lo general, vulnerable e insegura porque no puede comunicar lo que le interesa con los matices y la claridad con

que le gustaría hacerlo. La fuerte asociación que se establece en Cataluña entre lengua e identidad hace que esta vulnerabilidad haga además que nos sintamos falsos, como si fuésemos otra persona o como si nos sintiésemos juzgados. En ocasiones incluso se usa la pronunciación como herramienta para excluir o ridiculizar (por ejemplo en el caso de “el cielo está enladrillado, ¿quién lo desenladrillará?, el desenladrillador que lo desenladrille buen desenladrillador será”, el equivalente en catalán de “setze jutges d’un jutjat mengen fetge d’un penjat”).

Bien, hablemos con claridad: hay personas más desenvueltas y otras más tímidas, personas más seguras de sí mismas y otras más inseguras, pero todas tienen derecho a hablar catalán. Y todas pueden lograrlo.

A mí me daba mucha menos vergüenza hablar en catalán con gente que no conocía de nada. El primer contacto con alguien desconocido es muy importante. En primer lugar porque la lengua del primer contacto es la que marca el resto de la relación. Es decir, que si conoces a alguien hablando catalán, hablarás siempre en catalán con esa persona. Y en segundo lugar porque alguien que acaba de conocerte te verá tal y como te presentes en ese momento, sin saber necesariamente cómo te sientes por dentro.

Y también traté de aprovechar las oportunidades que se me presentaban para conocer a gente nueva: un cambio de escuela, un nuevo trabajo, el paso de la escuela a la universidad, una mudanza... En todos esos casos he iniciado la relación en catalán.

Lo más importante es comprender que se trata de un proceso y hay que tener paciencia. Esa sensación de vergüenza irá desapareciendo paulatinamente, a medida que vayas sintiéndote más cómodo al hablar catalán, hasta que acabes por olvidarla completamente.

2.2. Vale, pero es que me expreso mejor en castellano. ¿Qué puedo hacer para sentirme menos inseguro?

Está claro que nos expresamos mejor en nuestra primera lengua (bien sea el castellano o cualquier otra) que en una en la que no estamos acostumbrados a hablar normalmente. Por otra parte, la situación sociolingüística de Cataluña no siempre ayuda a que te sientas seguro a la hora de expresarte. Los catalanohablantes de origen, por ejemplo, tienen la mala costumbre de pasarse al castellano cuando detectan un acento “de fuera” o creen, por tu aspecto, que no eres de aquí. Además el castellano es la lengua dominante en algunos ámbitos de la vida cotidiana y en algunas zonas geográficas (como por ejemplo la periferia de algunas grandes ciudades). Y el castellano es, sobre todo, mayoritario en los medios de comunicación y en la producción cultural masiva. Hay que tener en cuenta así mismo las consecuencias de la inmigración española de los años 50-70, en buena parte sin catalanizar, a la que se ha añadido un flujo de población llegada a Cataluña estos últimos años. Seguro que sabes que los extranjeros que vienen a Cataluña tienden a aprender primero castellano, aunque depende de las zonas. Todos

estos factores implican que la presencia del castellano en Cataluña sea masiva y que en ocasiones cueste crear oportunidades para practicar el catalán.

Sentirte más seguro hablando catalán dependerá de dos cosas. En primer lugar de que entiendas que la frase “es que me expreso mejor en castellano” puede ser señal de que aún sientas cierta reticencia ante el catalán y que tendrás que trabajar para vencerla. Piénsalo; ¿qué pesan más, las ganas de hablar catalán o los perjuicios que puede que aún tengas? Y sentirte más seguro con el catalán dependerá, en segundo lugar, de tu capacidad de crear oportunidades para hablarlo y de encontrar ámbitos y situaciones para emplearlo espontáneamente. Existen algunas iniciativas que pueden resultarte útiles, como el programa “Quedem?” de Òmnium Cultural o el programa “Voluntariat per la Llengua” que llevan a cabo la Plataforma per la Llengua y otras muchas entidades. En este programa te proporcionarán una “pareja lingüística” con la que podrás practicar el idioma de una manera informal y relajada. Si tienes suficiente nivel de catalán puedes plantearte participar en este programa como voluntario para ayudar a otras personas que estén empezando a hablar catalán: les servirás de ejemplo, comprenderás su situación mejor que nadie y hará que te sientas mucho más seguro con respecto a tu nivel de expresión.

2.3. También me da miedo tener mucho acento cuando me ponga a hablar catalán y que la gente se ría de mí.

¿Qué quiere decir eso de “tener acento”? Todo el mundo tiene acento, de aquí, de allí o de donde sea. Es cierto que se considera que algunos acentos son más “legítimos” que otros y que los acentos “de fuera” hacen que nos sintamos “de fuera”, que no somos “de aquí” del todo. Eso refuerza el

sentimiento de vergüenza del que hablábamos antes.

Por eso es importante tratar de ser objetivos. Hay un dato que es importante que sepas: el segundo grupo más numeroso de hablantes de catalán es el formado por quienes tenemos el cata-

lán central (es decir, el que se habla en la zona de Barcelona) como segunda lengua. Es decir, que nuestros acentos son cada vez más frecuentes y podemos oírlos en todas partes. La mayoría de la gente está acostumbrada a esos acentos, no son algo raro. Ya verás que serán mayoría quienes te animen y estén contentos al ver que haces el esfuerzo de hablar en catalán.

Y piensa algo más, ¿qué es mejor para el catalán, que lo hables o que no lo hables? Evidentemente, es mejor que lo hables, con o sin acento, porque el catalán te necesita. Tu acento da vida al catalán porque le proporciona nuevos matices y le garantiza su futuro. Además, ¿qué es mejor para ti, practicar tu catalán e ir mejorando poco a poco tu pronunciación o dejarte vencer por la vergüenza y no llegar a hablarlo jamás?

No puedo garantizarte que nadie vaya a reírse jamás de tu acento, pero si te encuentras alguna vez en esa situación, recuerda que el problema no lo tienes tú sino tu interlocutor. Tú estás haciendo un esfuerzo digno de respeto y si alguien se ríe de ti es porque se siente vulnerable y amenazado.

2.4. En mi barrio hay poca gente que hable catalán y me preocupa también la reacción de mi familia y amigos. ¿No me sentiré un “bicho raro”?

El mejor objetivo que te puedes fijar al tratar de adoptar el catalán es llegar a usarlo de manera espontánea: olvidarnos de la “mecánica” y expresarnos sencillamente con comodidad en nuestra lengua adoptiva. Por eso es mejor no hacer gala ni bandera de nuestro uso del catalán: nosotros, los nuevos catalanohablantes, no somos héroes, simplemente somos personas que usan una nueva lengua.

Precisamente por eso es importante buscar ámbitos en los que usar el catalán y aprovechar cuanta oportunidad de hacerlo se te presente.

En las distintas ciudades catalanas hay muchos barrios en los que se utiliza

poco el catalán, pero debes recordar que esta lengua te permitirá tener acceso a nuevos espacios de relación, tanto en tu pueblo o barrio como fuera de ellos. Aprovecha los momentos de transición, como el paso del colegio a la universidad, un cambio de trabajo o hacer algún cursillo por la tarde. Está bien tener tus raíces en el barrio, pero también está bien conocer a gente de otros lugares y tener más oportunidades sociales.

Si tu familia ve tu adopción del catalán como un proceso espontáneo y relajado que no te angustia ni te plantea grandes problemas seguramente reaccionarán bien y te animarán. Quizás incluso te traten con cierta admiración. Seguramente tus amistades se sorprenderán

de tu decisión, pero entenderán con el tiempo que se trata de un proceso personal y enriquecedor. Adoptar el catalán no te convierte en un “bicho raro” sino todo lo contrario: hace que desaparezcan etiquetas y te da nuevas oportunidades.

Eso sí, recuerda siempre que, en última instancia, tú eres el protagonista de tu proceso de adopción del catalán. Se trata de tu vida, de tus opciones, de tu futuro. La adopción del catalán es un signo de autonomía personal. Lo que piensen tu familia y amigos es importante, pero quien decide sobre tu vida eres tú.

2.5. Vale, pero aún tengo miedo de que me encasillen. A los que hablan catalán les llaman “catalanufos”, “indepes”, “catalinos”, o “pijos”, y yo no quiero que se refieran a mí así.

Todas esas etiquetas son políticas o sociales. En realidad no tienen nada que ver con la lengua. No hacen sino impedir nuestro acceso a la lengua y la cultura del país donde vivimos y limitar nuestros movimientos en la sociedad. Cuando alguien nos insulta así nos está pidiendo que no nos movamos, que no evolucionemos, que no mejoremos, pero no te dejes engañar: tu catalán quita etiquetas y abre puertas.

¿NUEVO HABLANTE O CATALANOHABLANTE DE ADOPCIÓN?

En esta guía hemos usado en algunas ocasiones la expresión “nuevos hablantes” y en otras “catalanohablante de adopción”. Nosotros mismos, al redactar este texto, hemos vacilado si usar uno u otro. Se trata, en cualquier caso, de etiquetas necesarias, aunque nuestro objetivo en última instancia es llegar a eliminarlas.

Creemos que la expresión “nuevo catalanohablante” es necesaria para dar visibilidad a un tipo de catalanohablante, el que empieza a emplear esta lengua pero que aún duda, que tiene dificultades a la hora de expresarse y aún no la ha adoptado como su lengua de uso social. El término “nuevo hablante” es, de todas formas, provisional, y debería sustituirse por el de “catalanohablante de adopción” con la mayor brevedad posible.

Este término, “catalanohablante de adopción”, es mucho más amplio ya que también incluye el de “nuevo catalanohablante”. Se refiere a aquellas personas que tienen una lengua materna distinta del catalán pero que han adoptado este último como lengua de uso habitual en contextos públicos sin haber abandonado, en la mayoría de los casos, la otra u otras lenguas que conocen y usan para relacionarse con sus familiares y amigos procedentes de otros territorios. Consideramos que la expresión “catalanohablante de adopción” es sumamente respetuosa con la diversidad lingüística de nuestro país y que al tiempo legitima el catalán como lengua

común de todos los catalanes y catalanas, y pone el énfasis en la existencia de un número significativo de personas que no tienen el catalán como primera lengua pero lo han adoptado como lengua habitual. Ponerlo de manifiesto ayuda a dar mayor visibilidad a la existencia de esta comunidad de hablantes, a darles una mayor legitimidad y a valorar el esfuerzo que han realizado. A fin de cuentas, el objetivo de esta guía no es sino animar a que adopten el catalán aquellas personas que aún no lo han hecho, e incentivar a los nuevos catalanohablantes de adopción plenos. El ejemplo de los que hemos colaborado en esta guía demuestra que es posible y que el futuro del catalán está en nuestras manos, en las de los que aún no lo hablan, en las de los “nuevos hablantes”, en las de los “hablantes de adopción” y en las de los hablantes de origen.

FASE 3.

Encontrar ámbitos de uso

3.1. ¿Cuándo, dónde y con quién puedo hablar catalán?

He tomado la decisión de poner en práctica mi conocimiento del catalán, pero la gran dificultad con que me topo ahora es encontrar personas con las que poder hablar catalán con toda normalidad. Necesito mantener relaciones en catalán en cualquier ámbito de la vida para conseguir así que mi nueva lengua forme parte de mi día a día. Tengo la sensación, así de primeras, de que me resultará difícil lograr que crezca la cantidad de personas que me hablen en catalán porque en mi ámbito personal y familiar prevalece mi lengua materna y la mayoría de la gente que conozco aún no habla catalán. Además, tampoco quiero renunciar a mi lengua materna en mi ámbito familiar.

Me resulta también difícil lograr que más gente me hable en catalán en el trabajo... tendré que pedirles que, por favor, me hablen siempre en esta lengua

si la conocen. Seguramente donde me resultará más fácil hablar catalán es en la calle, en las tiendas o con la administración pública. Puede que me resulte más fácil hablar en catalán con desconocidos porque en su presencia no sentiré la necesidad de dar explicaciones de por qué he decidido hablar y adoptar esta lengua.

Necesito, así pues, hablar catalán en el ámbito social: en cafeterías, restaurantes, supermercados, comercios, ayuntamientos, ambulatorios, cines, teatros, etc. Seguro que me sentiré más cómodo cuando encuentre en todos estos sitios a gente que me hable con naturalidad en catalán. No haber hablado catalán en casa dejará de ser un impedimento para hablarlo correctamente y así podré convertirme en un catalanohablante habitual más.

3.2 ¿Me necesita el catalán?

Desde luego que sí. Nos necesitamos el uno al otro porque nos beneficiamos recíprocamente. Mi nueva lengua me aporta nuevos ámbitos de uso o, como mínimo, amplía los ya existentes. Hablar catalán servirá para eliminar trabas, pues hasta ahora no era capaz de establecer relaciones en una lengua muy importante de mi entorno y eso me limitaba desde un punto de vista lingüístico, cultural, profesional y hasta emocional.

Gracias a mi catalán puedo dejar de decir aquello de “no parlo català” y eso no me hace ser ni mejor ni peor persona sino que, de hecho, aumenta mis experiencias personales, sociales y profesionales y me ayuda a crear una nueva identidad común y compartida entre los catalanohablantes de origen y todos aquellos que, como yo, hemos querido acercarnos a la lengua “hija” del país en que vivimos. Así podremos crear, entre todas y todos, una nueva identidad catalana: amplia, abierta y legítima.

Y considero que, en tanto que nuevo hablante, también apporto beneficios a este idioma, pues garantizo su futuro y bienestar.

3.3. “¿Se me nota?”

Al hablar catalán trato de que no “se me note” que no lo hago bien, pero me resulta absolutamente imposible disimularlo y eso me crea mucha inseguridad. Me da la sensación de que me equivoco mucho, que tengo acento, que no lo hago como los que lo hablan de toda la vida.

Bueno... ¿qué sucedería si sólo hablasen una lengua quienes la tienen como lengua materna? Pues sucederían cosas tan absurdas como que desaparecería de las escuelas la enseñanza de lenguas extranjeras. Sinceramente, cuando pienso esas cosas se refuerza mi voluntad de seguir insistiendo y continuar con mis esfuerzos. Seguro que con el apoyo de mis interlocutores iré poco a poco hablando mejor.

Sí, “se me nota” que no soy hablante de origen catalán, y quizás se me note siempre, pero también “se me notará” el apoyo que le doy y el compromiso en la defensa de su existencia y bienestar. Además las lenguas, en virtud de sus respectivas historias, nos enseñan que su evolución y enriquecimiento son fruto del contacto equilibrado con otros idiomas gracias a la integración de nuevos hablantes.

Si las lenguas no fuesen permeables no podrían enriquecerse ni enriquecernos.

3.4. ¿Por qué no me responden en catalán?

Ahora sé que necesito encontrar ámbitos de uso en los que dar con interlocutores que me hablen en catalán, pero lo que más me desanima es toparme con gente que no me responde en catalán cuando me esfuerzo por tratar de hablarlo. Me siento en “fuera de juego” y resulta muy frustrante ver que no me contestan en catalán. Es como si no me diesen el visto bueno como catalanohablante y, aunque lo hagan con buena intención, me siento excluido de la lengua que trato de hablar. Con frecuencia me dicen: “Si te cuesta trabajo, no hace falta que hables en catalán...” Sinceramente, lo que más me ha costado es tomar la decisión de empezar a hablar en catalán. Lo que quiero es poder hablarlo con naturalidad.

3.5. ¿De quién es el catalán?

¿De quién es el catalán? ¿Quién cree ser su dueño? ¿Quién se lo ha apropiado?... A veces, cuando me doy cuenta de lo que me cuesta mantener un uso “normal” del catalán y encontrar a personas con quien hablarlo y aprenderlo mejor, pienso... ¿de quién es el catalán? El catalán es de todo aquel que lo quiera a título individual, pero también colectivo. Así pues, el catalán también es mío.

En resumen, se trata de una situación de fracaso, y todas aquellas actitudes que me alejen de un uso normal del catalán me hacen temer que el catalán no llegue a ser nunca mi lengua. Claro que eso, que el catalán llegue o no a ser mi lengua, no depende sino de mí y mi voluntad. Nadie tiene derecho a desanimarme ni a desalentarme en mi intento por aprenderlo bien. El catalán ha pasado a ser también una de mis lenguas desde el momento en que he decidido hablarlo. En ese mismo instante me convertí en un catalanohablante más, y las actitudes que nos separan no nos ayudan ni a la lengua ni a mí.

FASE 4. Reconfigurar mi identidad personal

4.1. ¿Por qué me da vergüenza hablar en catalán?

Sí, de vez en cuando me da vergüenza hablar catalán, y me avergüenza también reconocerlo. Si me equivoco, si no sé qué responder, si acaban de cambiar de lengua al hablar conmigo porque no he entendido una palabra a la primera... me siento inseguro y lo cierto es que muchas veces esa inseguridad es reflejo de la falta de confianza con la que me escuchan. Si me escuchan con inseguridad acabo por sentirme cuestionado (por mí mismo y los demás) al estar rodeado de tanta inseguridad.

¿Sentiría semejante vergüenza e inseguridad si el catalán fuese realmente necesario, tal y como no sucede en la mayoría de los sitios a los que voy? ¿De verdad sentiría tanta vergüenza si el catalán fuese realmente necesario para comunicarme en esos lugares?

El catalán empezará a ser una lengua normal el día que sus nuevos hablantes dejen de sentirse cuestionados.

4.2. ¿Cuánto cuesta hablar en catalán?

La verdad es que no cuesta demasiado hablar catalán, pero sí tengo la sensación de que tengo que pagar un peaje, un esfuerzo adicional, una especie de acto heroico. Hablar en catalán debería de ser algo fácil, pero la realidad es mucho más compleja. Todo se complica y el esfuerzo acaba siendo con frecuencia muy superior a lo que me había planteado en un principio. La gran dificultad a la que me enfrento es conservar mi dominio del idioma a pesar de los errores que cometo y de mi falta de fluidez, tengo que mantener mis esfuerzos con la lengua aunque en ocasiones me vea obligado a pedir ayuda para expresar lo que quiero decir. Y este esfuerzo no resultaría tan grande si mi interlocutor fuera consciente del valor que tiene mi iniciativa.

Estoy realizando un esfuerzo para hablar catalán, y los catalanohablantes de origen tendrían que esforzarse un poco también. Deberían esforzarse en comprenderme y comportarse con naturalidad, siguiendo la conversación en catalán, no hablando demasiado rápido o no utilizando palabras difíciles o extremadamente coloquiales...

Creo que la lengua es un bien colectivo del que disfrutamos todos y precisamente por eso tenemos que compartirla con generosidad y solidaridad. Una vez lo hayamos comprendido, seguro que tomar la decisión de hablar catalán, empezar a hablarlo y mantenerlo, a pesar de la poca destreza en su uso durante la primera etapa del proceso de adopción lingüística, no tendría que costar tanto.

4.3. ¿Tenemos que hablarlo todos igual?

La realidad de cualquier lengua viva es que presenta casi tantas variantes como hablantes. No hay dos hablantes que transmitan el mismo mensaje de igual manera, usando la misma retórica ni con las mismas palabras. Es muy importante, al empezar a hablar una lengua, que aprendamos las normas gramaticales y mantener una forma de expresión que no resulte extraña. Por eso es muy útil "imitar" y aprender a hablar fijándonos en modelos reales, pero no podemos esperar acabar hablando exactamente igual que las personas que nos han servido de referente sino que tenemos que aspirar a crear nuestro propio modelo de uso. Un modelo de uso con el que nos sintamos cómodos y nos identifiquemos y, sobre todo, un modelo que cumpla con las normas de corrección gramatical de nuestra lengua común. Una lengua tan común y única como múltiples y distintas pueden ser las formas de hablarla.

4.4. ¿Cómo “gestiono” mis lenguas?

Dado que hablo más de un idioma y que quiero usarlos todos, tengo que decidir cuándo y dónde hablar cada uno. Eso me ayudará a establecer cierta coherencia en mis usos lingüísticos para así poder utilizar todas las lenguas que hablo sin que ninguna interfiera en el bienestar de las demás.

Quiero hablar mis idiomas con naturalidad. En mi entorno privado, por ejemplo, quiero hablar mi lengua materna, pero también quiero hablar en catalán, y por eso pretendo usarlo en la calle, las tiendas, el colegio, el trabajo, los bares, el gimnasio...

Y no se trata únicamente de una cuestión personal. Vivo en un lugar en que el catalán es un patrimonio cultural fundamental. Es nuestra lengua común. Uno de los principales derechos de una comunidad lingüística es que su lengua común goce de una gestión que garantice su bienestar, dignidad y un reconocimiento semejante al que disfruta cualquier otra lengua del mundo.

4.5. ¿Si cambio de lengua, cambio de identidad?

Ahora que ya me las arreglo bastante bien hablando catalán...

Ahora que todo el mundo comprende que mi catalán “con acento de otro sitio” es tan correcto y legítimo como “su catalán con acento de aquí”...

Ahora que sé gestionar mis idiomas con coherencia, de forma que ninguna interfiera en la vitalidad de las demás...

Ahora que sé que mis hijos tendrán como lengua de uso familiar y privado el catalán, además de su lengua materna, y ahora que siento que el catalán me ha ayudado a sentirme parte de este país...

Ahora que soy y me siento un catalán más, autoconstruido con los cimientos de esta nueva patria y con la ayuda de mis nuevos compatriotas...

Ahora que tengo una identidad amplia y coherente con mi propia historia y con la de mi país de acogida...

Ahora que siento todo eso, he descubierto algo muy importante: mi nueva identidad de catalanohablante de adopción y mi identidad cultural de origen son perfectamente compatibles. Sigo siendo la misma persona cuando paso de una lengua a la otra

EL CONCEPTO DE LENGUA COMÚN

En Cataluña se hablan en la actualidad más de 250 lenguas. Quien crea que somos un país bilingüe se equivoca. Somos un país plurilingüe. Esta enorme diversidad lingüística es potencialmente caótica, pero bien gestionada supondrá enormes beneficios (económicos y culturales) para nuestra sociedad. Ahora bien, para eso es necesario que haya una lengua común. Es decir, una lengua compartida que vertebral nuestra vida pública. Y no cualquier lengua tiene la legitimidad para desempeñar esta función. ¿Qué es una lengua común?

Una lengua común no es sólo una lengua de "cohesión social", pues también desempeña un papel político (ayuda a formar parte plenamente de una comunidad política), cultural (encarna y da acceso a la tradición cultural del territorio en que se habla; proporciona un sentido de identidad colectiva) y subjetivo (contiene un elemento afectivo, da un sentido de pertenencia a quien la habla).

Una lengua común tiene también cierta legitimidad para serlo. Esta legitimidad deriva su vinculación al territorio en el que se ha hablado históricamente y a la tradición cultural del mismo. Además, esa legitimidad deriva también del hecho de que no contribuye a ningún proceso de sustitución lingüística y ayuda a conservar la riqueza lingüística del mundo.

Una lengua común articula la gestión de la diversidad lingüística del territorio en que se habla históricamente y hace que sean compatibles las identidades de origen y una identidad compartida. Es decir, que la

lengua común, al tiempo que respeta la pluralidad de lenguas que se hablan en nuestra sociedad, permite que no se pisen unas a otras y proporciona además un sentido de identidad colectiva a todos los ciudadanos.

La existencia de una lengua común en un territorio no es incompatible con la existencia de otras lenguas comunes en el mismo estado o a nivel supraestatal. Por ejemplo, que el catalán sea la lengua común de Cataluña no impide que los catalanes no tengan el castellano como lengua común para comunicarse con otros españoles o el inglés, el francés u otras lenguas para comunicarse con el resto de europeos.

Una lengua común es un proyecto de vida en común, no una realidad ya construida. El catalán es, en el caso de Cataluña, la lengua que tiene legitimidad para ser la lengua común. Su función histórica ha sido la de convertir a "gente de fuera" en "gente de aquí". Se trata, por tanto, de la lengua que ha servido durante siglos para quitar la etiqueta de emigrante y ha disuelto la distinción entre "autóctono" e "inmigrante". Es la lengua que tenemos en común a pesar de nuestros distintos orígenes. Hace que nos sintamos ciudadanos de pleno derecho. El catalán nos proporciona acceso a la tradición cultural de este país; nos proporciona un sentido de ubicación cultural, un lugar en la historia de Cataluña.

FASE 5. Ya sé hablar catalán. ¿Y ahora qué?

5.1. ¿De verdad me merezco un monumento?

Desde que he adoptado el catalán como lengua de uso habitual no dejan de felicitarme y elogiarme los catalanohablantes que saben que he llevado a cabo este proceso. Me dicen incluso cosas como que me merezco un monumento o que la lengua y el país necesitan a gente como yo. Por una parte es cierto que me siento halagado por estos comentarios, pues son el reconocimiento a todo el esfuerzo que he llevado a cabo para aprender y usar la lengua como un catalanohablante más. Pero, por otra parte, hacen que me sienta incómodo porque si decidí adoptar el catalán como mi lengua de relación social es precisamente para quitarme de encima muchas etiquetas y para pasar a ser un ciudadano más de Cataluña.

Estos comentarios, hechos con la mejor de las intenciones, no hacen sino reforzar la idea de que soy un “bicho raro”, y lo que debemos tener presente es que las personas que no tenemos el catalán como primera lengua somos el segundo grupo más importante de catalanohablantes.

Yo no he hecho ninguna heroicidad, es lo que hubiera hecho cualquier persona que hubiese ido a vivir a un territorio en el que se hable una lengua que no sea la suya. Es decir, que los nuevos catalanohablantes no necesitamos que nos levanten ningún monumento sino que nos traten con la mayor naturalidad y normalidad posibles.

5.2. Y si no es mi lengua, ¿por qué tengo que hablar catalán a quién no lo hable?

Los catalanohablantes nos encontramos con frecuencia en la siguiente situación: muchas veces nos relacionamos con personas que no hablan catalán pero sí nuestra lengua materna u otra que dominamos sin dificultad –castellano, árabe, rumano... Esta situación, dependiendo de cómo la gestionemos, puede acabar siendo conflictiva, pues nuestro interlocutor puede extrañarse al ver que, a pesar de dominar su lengua a la perfección, nos “ponemos cabezones” y seguimos hablando catalán.

Hay que tener claro, en primer lugar, que si hemos adoptado el catalán como lengua habitual de uso social no es para luego renunciar a usarla a las primeras de cambio, cuando nos encontremos a alguien que no la habla. Y en segundo lugar hay que recordar que precisamente nosotros hemos llegado a sentirnos cómodos hablando catalán gracias a que muchos catalanohablantes siguieron usando su lengua para comunicarse con nosotros y así nos han propor-

cionado espacios y oportunidades para practicar esta lengua y convertirnos en un catalanohablante más. Para agradecer a estas personas su actitud no cabe más que hacer exactamente lo mismo: hablar en catalán a aquellas personas que aún no lo hayan adoptado.

Además, seguramente podremos animar con nuestro ejemplo a muchas personas que se están planteando aprender y usar el catalán para que por fin se decidan a hacerlo.

5.3. ¿Por qué se considera un acto de militancia hablar en catalán?

La historia del catalán está llena de momentos de esplendor y de tinieblas, de momentos en los que ha contado con impulso institucional y de momentos en los que ha sido perseguido. No olvidemos que hace poco más de 30 años el catalán sólo se podía usar en el ámbito privado y que la mayoría de los usos públicos estaban perseguidos. Por eso hay que reconocer que si el catalán es una lengua viva es, en parte, gracias a la lucha infatigable de muchas personas durante el franquismo y los primeros años de democracia. Hoy en día hablamos catalán más de 8 millones de personas en un entorno de 13 millones de habitantes.

Afortunadamente la situación política actual ha creado un marco jurídico que nos permite poder expresarnos en catalán en cualquier ámbito o circunstancia en el territorio de Cataluña. Así pues, hablar en catalán en estos tiempos no quiere decir ser catalanista, ni votar a tal o cual partido político, ni tener una ideología determinada aunque haya quienes queramos que se amplíe este marco jurídico y que se defiendan con más firmeza nuestros derechos en tanto que catalanohablantes. De hecho, con la reciente excepción de algunos miembros del partido Ciutadans, nuestros representantes políticos, sean del partido que sean, usan el catalán en el ámbito público. Es decir, que la respuesta a esta pregunta es que el binomio “hablar catalán/ser militante” es falso.

5.4. ¿Soy (más) catalán si hablo catalán?

Como decía antes, hablar catalán con total naturalidad ayuda a eliminar muchas etiquetas como la de “inmigrante”, “de fuera”, “castellanohablante”, etc. Quien me oiga hablar catalán no se planteará siquiera mi procedencia, y si alguien lo hace porque hablo con un acento “peculiar” sabrán que he nacido en un territorio distinto a Cataluña pero que ya estoy totalmente integrado. Tendrán que tratarme como a un catalán más, aunque eso no quiera decir que renuncie a mis orígenes. Para estar orgullosos de ser catalanes, primero tenemos que estar orgullosos de nuestro lugar de procedencia (o del de nuestra familia). Querer el catalán no quiere decir que dejemos de amar nuestra lengua materna ni el resto de las lenguas del mundo. Amar la tierra en que vivimos no quiere decir dejar de querer nuestra tierra natal.

5.5. ¿Cómo puedo vivir en catalán?

La Ley orgánica 6/2006 de reforma del Estatut d'Autonomia de Catalunya, con fecha del 19 de julio, define en el artículo 6.1 que la lengua propia de Cataluña es el catalán. El catalán es la lengua de uso normal y preferente de las administraciones públicas y de los medios de comunicación públicos de Cataluña, y es también la lengua que suele utilizarse como idioma vehicular en la enseñanza.

Pero aunque la ley ampara a los catalanohablantes, a veces nos encontramos en ámbitos donde la presencia del catalán es nula. Después de todos los esfuerzos que has realizado para hablar catalán con fluidez, resulta que te encuentras con muchos ámbitos en los que no lo puedes usar.

En semejantes situaciones es muy importante aplicar la asertividad, entendiendo como tal la conducta que permite a una persona actuar conforme a sus intereses y necesidades. Ser asertivo consiste en ser capaz de plantear y defender un argumento, una reclamación o una postura desde una actitud de confianza en uno mismo aunque vaya en contra de lo que digan otras personas, de lo que hace todo el mundo o de lo que se supone que es correcto. Así pues, si hablas catalán con total naturalidad, sin sentimientos de culpa, sin actitud de sumisión, sin prejuicios, tu interlocutor no interpretará tu gesto como un ataque.

FASE 6. El catalán, un proyecto de futuro

6.1. ¿El proceso de adopción del catalán tiene que ser necesariamente difícil?

Aprender a hablar catalán no es ni más fácil ni más difícil que aprender cualquier otra lengua, pero tiene una ventaja añadida, ya que estamos aprendiendo una lengua que se habla en el territorio en que vivimos y podremos, por tanto, encontrar espacios y contextos donde ir practicando las habilidades que vamos adquiriendo en catalán.

Podría decirse, pues, que tenemos por una parte una dificultad individual, la que deriva del aprendizaje de cualquier lengua, pero que a ésta hemos de añadir

otra traba, esta de carácter social, que es la costumbre de muchos catalanohablantes de pasar al castellano cuando detectan que alguien es “de fuera”, bien sea por el acento, el nombre o el aspecto físico. Si queremos facilitar el proceso de adopción del catalán a los recién llegados, es sumamente importante que los catalanohablantes no cambien de lengua cuando se dirijan a otras personas. Si lo hacen, añaden a la dificultad individual de aprender un idioma (que afecta únicamente a la persona que inicia el proceso) otra de ca-

rácter social que afecta a la lengua. Es decir, que nos afecta a todos en tanto que colectivo.

Quienes ya hemos pasado por este proceso, los catalanohablantes de adopción, nos encontramos en una situación privilegiada en lo que a esta dificultad social se refiere, pues somos los primeros en comprender la importancia de no cambiar de lengua para así facilitar contextos de uso a quienes quieran aprenderla y empezar a usarla. Y nos resulta más fácil, asimismo, mantener una actitud más firme y relajada ante ciertas situaciones de conflicto lingüístico. Seguramente los catalanohablantes de adopción somos los que mejor hemos resuelto la gestión de las distintas lenguas que hablamos.

6.2. ¿Somos unos catalanohablantes legítimos?

La respuesta a esta pregunta es rotundamente afirmativa. Y a pesar de eso, hace ya mucho tiempo que esta legitimidad ha quedado omitida y negada. La sociedad ha considerado tradicionalmente al catalanohablante de adopción, por lo menos en algunos casos, un “catalanohablante de segunda” y uno de los síntomas más claros de este proceso ha sido la penalización de sus “errores”, como si los catalanohablantes de origen no cometiesen ninguno. De hecho, lo que se ha hecho socialmente es estigmatizar las incorrecciones de quienes “aprendían” catalán y no las de quienes lo hablaban “de toda la vida”.

Los catalanohablantes de adopción nos hemos visto obligados a reivindicar y proclamar nuestra legitimidad, nuestro derecho a aprender y usar una lengua que también queremos. Así pues, la “evaluación” social que se hace con frecuencia de nuestra competencia lingüística no es más que un complejo de superioridad mal entendido que no hace sino lastrar la supervivencia y bienestar del catalán.

Legitimar la forma de hablar de los catalanohablantes de adopción, legitimar su progreso de mejora en lo que al uso de la lengua se refiere, valorar con actitud positiva la evolución de la competencia de los nuevos hablantes y promover, por tanto, el aumento de ámbitos y momentos de uso de la lengua, son actitudes necesarias para poder consolidar el catalán como lengua común de nuestra sociedad.

6.3. ¿Para qué sirve el catalán?

Adoptar el catalán es abrir una puerta que da acceso a multitud de mundos (relaciones, ámbitos, espacios...) que antes estaban cerrados. Pero eso sólo lo vemos cuando hemos llevado a cabo el proceso de adopción de la lengua, una vez hemos abierto la puerta y hemos franqueado el umbral. Por eso a veces nos preguntan si el catalán tiene realmente algún valor.

Quienes hemos adoptado el catalán sabemos que nuestra lengua adoptiva tiene un gran valor que va mucho más allá de sus usos prácticos. El catalán sirve:

- * Para ser "uno más", para poder pasar desapercibido.
- * Para dejar de ser "de los otros" y ser ya "nosotros".
- * Para tener una relación mucho más rica con el lugar en que hemos escogido vivir.
- * Para garantizar que nuestros hijos se sentirán miembros de pleno derecho de esta sociedad.
- * Para tener acceso a una tradición cultural que nos hace formar parte de un país en construcción; para poder participar en la construcción de este país. Esta tradición cultural es un herencia que no nos ha dejado nadie en un testamento, y por eso tenemos que hacerla nuestra. Tenemos que adoptarla, igual que nuestra lengua común. Así contribuiremos a enriquecerla tanto nosotros como nuestros descendientes.

6.4. ¿De verdad se quitan etiquetas con el catalán?

Ya hemos hablado antes del potencial que tiene el catalán para ayudar a quitar etiquetas como la de "inmigrante", "recién llegado" o "castellanohablante", pero no podemos dejar de ser conscientes de que, en algunos casos, el uso del catalán no garantiza un "carnet de catalanidad" pues desgraciadamente a veces se sigue considerando "de fuera" a quienes tienen rasgos físicos que se asocian a otros territorios (África, Asia, América), por más que adopten el catalán.

No podemos, por tanto, engañarnos. A la hora de aprender catalán, la experiencia es hoy en día muy distinta para alguien nacido en Europa y para alguien que proceda de otros territorios. Creemos, en este contexto, que adoptar el catalán de forma consciente y contribuir a garantizar su futuro tiene que ir acompañado de una buena predisposición a trabajar contra el racismo; es decir, en contra de la discriminación, la segregación social, la explotación económica, etc.

6.5. ¿Cuándo termina el proceso de adopción del catalán?

El proceso de adopción del catalán no tiene un final claro. En realidad, lo decide en cierta forma cada uno. Seguramente el proceso concluye cuando usas el catalán de forma espontánea, con naturalidad, cuando sientes que tu identidad de origen y tu nueva identidad como catalanohablante coexisten una con otra, sin contradecirse, sin conflictos evidentes.

Ahora bien, dado que somos seres sociales, siempre estamos en relación con nuestro entorno y, por tanto, vivimos expuestos a una situación lingüística compleja y a menudo conflictiva. Es importante entender que acabar el proceso de adopción no significa el final de una situación de conflicto. La adopción del catalán, eso sí, nos proporciona instrumentos para navegar en estas complicadas aguas, para enfrentarnos a esta situación de una manera más efectiva y relajada.

Por otra parte, el proceso de adopción no terminará jamás, pues nuestro país seguirá recibiendo a gente de otros países que iniciará su propio proceso de adopción del catalán. En tanto que catalanohablantes de adopción tenemos la responsabilidad ética de ayudar a esas personas a acceder a nuestra comunidad lingüística.

EN CATALUNYA

Recursos para aprender o mejorar el catalán

SABADELL:

Información

Plataforma per la Llengua - Vallès
C. de Sant Joan, 20 - 08202 Sabadell Tel.: 654 516 703
A/e: plvallesoccidental@plataforma-llengua.cat

Cursos. Centros donde se puede aprender catalán

Centre de Normalització Lingüística (CPNL) de Sabadell
Rambla, 67-71 - 08202 Sabadell Tel.: 937 278 340
A/e: sabadell@cpnl.cat

Òmnium Cultural - Sabadell
C. de la Salut, 151, baixos - 08202 Sabadell Tel.: 937 250 742
A/e: sabadell@omnium.cat

Escola Oficial d'Idiomes - Sabadell
C. de Brujas, 165 - 08202 Sabadell Tel.: 937 262 199
A/e: eoisabadell@xtec.cat

Voluntariat per la Llengua
Plataforma per la Llengua
Tel.: 654 516 703 - 933 211 803
A/e: vxl@plataforma-llengua.cat
www.plataforma-llengua.cat

Escuelas de adultos:

CFA Can Rull
C. de Gustavo Adolfo Bécquer, 24 Sabadell - 08206 Tel.: 93 727 43 44

CFA Concòrdia
C. de la Solidaritat, 21 Sabadell - 08206 Tel.: 93 723 28 64

CFA Creu de Barberà
C. dels Carders, 24 Sabadell - 08204 Tel.: 93 711 64 48

CFA Torre-romeu C. de l' Anoia, 18 1r
Sabadell - 08202 Tel.: 93 727 56 40

EN CATALUNYA

Plataforma per la Llengua

Via Laietana, 48 A, principal 2a
08003 Barcelona
Tel. 00 34 93 321 18 03 Fax 00 34 93 411 06 78
info@plataforma-llengua.cat
www.plataforma-llengua.cat
Voluntariado por la Lengua (sólo ciudad de Barcelona): vxl@plataforma-llengua.cat

Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya

Passatge de la Banca, 1-3
08002 Barcelona
Tel. 00 34 93 567 10 00 Fax 00 34 93 567 10 01
spl.presidencia@gencat.cat
www.gencat.cat/llengua
www.vxl.cat
www.parla.cat
Información general sobre la lengua catalana
Información sobre el Voluntariado por la Lengua

Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) – Servicios centrales

C. Mallorca, 272, 8a
08037 Barcelona
Tel 00 34 93 272 31 00 Fax 00 34 93 487 21 67
cpnl@cpnl.cat
www.cpnl.cat
Cursos de catalán

Coordinadora d'Associacions per la Llengua (CAL) i Veu Pròpia

C. Santa Perpètua, 15, baixos
08012 Barcelona
Tel. 93 415 90 02
xerrem@cal.cat i cal@cal.cat
www.cal.cat i www.veupropia.info
Grupos de conversación (se lleva a cabo en varias poblacions de Catalunya)

Guía para nuevos y futuros hablantes de catalán

Centre d'Acolliment Lingüístic

Pl. de Catalunya, 9, 2n 1a
08002 Barcelona Tel. 902 075 060
http://www.cpnl.cat/acolliment-linguistic/
Cursos de catalán (de iniciación y básicos)
"Català a taula" (cursos de catalán para trabajadores del sector de la restauración)Voluntariado por la Lengua

Centre de Normalització Lingüística de Barcelona

C. Quintana, 11, 2n i 3a
08002 Barcelona Tel. 00 34 93 412 55 00
barcelona@cpnl.cat
http://www.cpnl.cat/xarxa/cnlbarcelona/
Cursos de catalán (todos los niveles)
Cursos específicos (para la comunidad china y pakistaní)
"Català a taula" (cursos de catalán para trabajadores del sector de la restauración)
Cursos para auxiliares de geriatría y personal de atención domiciliaria
Voluntariado por la Lengua

Comissions Obreres de Catalunya – Servei lingüístic

Via Laietana, 16
08003 Barcelona Tel. 00 34 93 481 27 00 i 00 34 93 481 29 11
sl@ccoo.cat
www.ccoo.cat/sl
Información y coordinación de cursos de catalán (sedes en Barcelona, Cornellà del Llobregat, Girona, Tarragona y Lleida)
Centre de Formació d'Adults Manuel Sacristán (clases de catalán)
Fundació per a la formació i l'estudi Paco Puerto (cursos de catalán)
Voluntariado por la Lengua

Òmnium Cultural

C. Diputació, 276 08009 Barcelona Tel.: 00 34 93 319 80 50
www.omnium.cat
Voluntariado por la Lengua:
Barcelona: Mercè Brasó (coordinadora): mbraso@omnium.cat
Mataró: Argentona, 59, bajos.
Tel. 00 34 93 798 17 16 (de lunes a jueves de 18 a 21 h)
C/e: mataro@omnium.cat
Osona: Pl. Vicenç Albert Ballester s/n (Ateneu La central), Vic

Tel. 00 34 93 889 31 19 extensió 1003

C/e: osona@omnium.cat

Quedem:

Tel. 00 34 93 306 96 26

C/e: quedem@omnium.cat

www.quedem.omnium.cat

Grups de conversació en català:

Barcelona: mbraso@omnium.cat

Servei d'Autoaprenentatge i Formació a Distància

Horta: C. Marina, 343, 08025 Barcelona; tel. 00 34 93 347 34 52

Eixample: C. Mallorca, 115, 08036 Barcelona; tel. 00 34 93 453 92 83

www.cpnl.cat

Cursos de català (tots els nivells)

Unió General de Treballadors – Departament d'Ensenyament

Centre Maria Rúbies

Rambla del Raval, 29-35, 1r

08001 Barcelona Tel. 00 34 638 68 00 82

a8061701@xtec.cat

www.xtec.cat/cfamariarubies

www.ugt.cat (Servei lingüístic)

Cursos de català per adults

Cursos de català per immigrants

Voluntariat per la Llengua

Grups de conversació en català

EN CATALUNYA DEL NORD

Ajuntament de Perpinyà – Institut Font Nova

18, rue Emile Zola

Hôtel Pams

F-66931 Perpinyà

Tel. 00 33 (0) 468 62 38 82 i 00 34 (0) 468 66 33 52

regicat@mairie-perpignan.com

http://www.mairie-perpignan.fr/vie-pratique/culture/institut-font-nova

Centre d'autoaprenentatge

Centre de formació multimedia de català

Guia per nous i futurs parlants de català

Casa de la Generalitat a Perpinyà

1, carrer de la Fusteria

F-66000 Perpinyà Tel. 00 33 (0) 468 35 17 14

casaperpinya@gencat.cat

www.gencat.cat/vicepresidencia/casa-perpinya

Cursos de català per adults (Perpinyà)

Escola Arrels

1, Avinguda Guynemer

F-66000 Perpinyà Tel. 00 33 (0) 468 67 45 37

http://etab.ac-montpellier.fr/~w0660789z/pages/presentation.html

Escolarització lingüística en català (de 3 a 10 anys). La única escola pública que fa immersió.

IES Comte Guifré

6, carrer Paulin Destory

F-66000 Perpinyà Tel. 00 33 468 67 11 97

comte.guifre@wanadoo.fr

http://comteguifre.blogspot.com/

Immersion lingüística en català en secundària (de 11 a 15 anys)

La Bressola

Carrer Natura

F-66000 Perpinyà Tel. 00 33 468 66 50 01

secretaria@bressola.cat

www.bressola.cat

Immersion lingüística en català (des del parvulari fins als 16 anys). La Bressola és una escola privada que escolaritza més de 700 alumnes en 6 escoles i 1 institut

Òmnium Cultural de la Catalunya del Nord

Avenue du Lycée, 23 (Casal Jaume I)

F-66000 Perpinyà Tel. 00 33 (0) 468 51 81 05

occatnord@wanadoo.fr

http://catalunyanord.omnium.cat

o també http://www.omnium.cat/ca/seu/omnium-catalunya-del-nord-7.html

Classes de català (en uns quinze pobles i ciutats)

EN LA CIUDAD DEL ALGUER

Associació per la Salvaguarda del Patrimoni Històric de l'Alguer

Via Palomba, 15
07041 L'Alguer Tel. 00 39 (0) 79 981 320
Cursos de alguerés, de literatura y de teatro en alguerés

Ateneu Alguerès

C. del Carme, 23 / Via Cavour, 23
07041 L'Alguer
Curso de literatura y de escritura creativa

Centre de Recursos Pedagògics Maria Montessori

Via Carlo Alberto (carrer de la Marina), 33
07041 L'Alguer Tel. 00 39 (0) 79 98 14 73
omnium.alguer@alice.it
www.partal.com/alguer
Centro formado por maestros que dan una hora de alguerés a la semana en las escuelas maternas, de primaria y de curso medio en el Alguer. Colaboran en el proyecto Joan Palomba.

Escola de Alguerés "Pasqual Scanu"

Carrer Mallorca, 45
07041 Alguer Tel. 00 39 (0) 79 973 18 34 i 00 39 (0) 79 97 96 67
escola.algueres@tiscali.it
Cursos de alguerés

Escola Maternal San Giovanni Bosco – La Costura

Loc Mont'Agnese
07041 Alguer Tel. i fax 00 (0) 79 98 46 56
assfrassationlus@tiscali.it
Escuela maternal. Inmersión trilingüe en alguerés, italiano y inglés (dos terceras partes de las clases son en alguerés)

Òmnium Cultural de l'Alguer

Via Carlo Alberto (carrer de la Marina), 33
07041 L'Alguer Tel. 00 39 (0) 79 98 14 73
omnium.alguer@gmail.com
http://www.omnium.cat/index.php?cov_ID=22
Información sobre los cursos de alguerés (hasta el 2008 daban clases de catalán estándar)

EN LA FRANJA DE PONENT

Casa de Cultura

(organizado por el Institut d'Estudis Baix Cinca)
Carretera de Fraga, s/n
50170 Mequinensa Tel. 00 34 974 46 41 36
iebc@iebc.cat
www.iebc.cat
Clases de catalán para adultos

Centre Educatiu Les Monges-Escola d'Adults

(organizado por el Institut d'Estudis Baix Cinca)
C. Airetes, 17, 2a planta
22520 Fraga Tel. 00 34 974 47 42 70
iebc@iebc.cat
www.iebc.cat
Clases de catalán para adultos

EN LAS ILLES BALEARS

Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projecció Exterior de la Cultura de les Illes Balears (COFUC)

C. d'Alfons el Magnànim, 29, 1a
07004 Palma Tel. 00 34 971 78 46 85
cofuc@cofuc.cat
www.cofuc.cat
Cursos de lengua catalana (todos los niveles, para extranjeros y para padres y madres)

Obra Cultural Balear

C. Pare Bartomeu Pou, 31, baixos
07003 Palma Tel. 00 34 971 723 299
ocb@ocb.cat
www.ocb.cat
"Tots plegats!" Actividades culturales para practicar el catalán

Paraula – Centre de Serveis Lingüístics

C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos
07003 Palma Tel. 00 34 971 76 13 01 o 00 34 971 76 13 18
paraula@paraula.cat

www.paraula.cat
Servei d'Autoaprenentatge de Català
Cursos de catalán para jóvenes
Voluntariado por la Lengua
Talleres de conversación

Programa d'Ensenyament de la Llengua Catalana (PELC)

pelc@caib.es
http://pelc.illesbalears.cat/pelc
Ejercicios de autoaprendizaje

Punt d'informació sobre la llengua catalana (PICat)

C. d'Alfons el Magnànim, 29, 1a
07004 Palma Tel. 00 34 971 78 46 04
picat@cofuc.cat
Red de centros y puntos de autoaprendizaje (hay 12 en las Illes Balears)
Cursos de catalán

EN EL PRINCIPAT D'ANDORRA

Centre de Cultura Catalana del Principat d'Andorra

C. de la Llacuna, 14
AD500 Andorra la Vella Principat d'Andorra Tel.00 376 82 56 73
ccc@andorra.ad
www.ccandorra.cat
http://ccandorra.wordpress.com/
Voluntariado por la Lengua

Centres d'autoaprenentatges del Principat d'Andorra

Ministeri d'Educació i Cultura
Departament d'Ensenyament Superior
C. Prat de la Creu, 62-64
AD500 Andorra la Vella Tel. 00 376 87 57 00
www.ensenyamentsuperior.ad
Cursos de catalán para adultos (en todas las parroquias)

Servei de Política Lingüística del Govern d'Andorra

Ministeri d'Educació i Cultura
Casa Motxilla
Placeta de Sant Esteve

Guía para nuevos y futuros hablantes de catalán

AD500 – Andorra la Vella
Principat d'Andorra Tel. 00 376 80 66 70
splcultura.gov@andorra.ad
Módulos de catalán
Voluntariado por la Lengua
EN EL PAÍS VALENCIÀ

Ajuntament de Sant Joan i La Cívica – Escola Valenciana

C. Perú, 16, bloc 2, local esquerre
03008 Alacant
Tel. 00 34 96 594 11 29; 00 34 96 565 61 79; 607 930 565
lacivica@lacivica.cat
www.lacivica.cat
Cursos de valenciano

Centre Carles Salvador

Octubre Centre de Cultura Contemporània
C. Sant Ferran, 12
46001 València Tel. 00 34 96 315 77 99
matriculesccs@acpv.cat
Cursos de valenciano

Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana

Av. Campanar, 32
46015 València Tel. 900 202 122
http://www.edu.gva.es/
http://www.edu.gva.es/polin/val/aprendre_cursos_valencia.html
Centros de formación de personas adultas coordinados con los municipios valencianos
(varios niveles de cursos de valenciano)

Escola Oficial d'Idiomes de Castelló de la Plana

Carretera de Borriol, s/n
12006 Castelló de la Plana
Tel. 00 34 96 424 28 88 i 00 34 96 420 01 33
info@eoicastello.es
www.eoicastello.es
Clases de valenciano

Escola Oficial d'Idiomes de València

C. Pla de la Saidia, 19
46009 València Tel. 00 34 96 340 50 22
46013220@edu.gva.es
<http://www.eoivalencia.es/>
Clases de valenciano (también en Alzira, Gandia, Port de Sagunt, Quart de Poblet, Requena y Utiel)

Escola Oficial d'Idiomes d'Alacant

C. Marqués de Molins, 56-58
03004 Alacant Tel. 96 514 41 43
03011136@edu.gva.es
www.eoi-alicante.com
Clases de valenciano (niveles principiante, intermedio y avanzado)

Escola Valenciana

C. Josep Grollo, 91, baixos
46025 València Tel. 00 34 96 347 27 83
escola.v@fev.org
<http://www.escolavalenciana.com/aix>
Voluntariat pel Valencià: tel. 00 34 96 340 70 60
info@voluntariatpelvalencia.org
www.voluntariatpelvalencia.org

Plataforma per la Llengua

C. Santa Teresa, 10
46001 València Tel. 695 195 908
paisvalencia@plataforma-llengua.cat
www.plataforma-llengua.cat/paisvalencia
Información de todos los cursos de catalán en el País Valencià
Recursos para el profesorado y los estudiantes de valenciano de todos los niveles
Reencuentro de voluntarios por la lengua

Servei de Llengües i Terminologia de la Universitat Jaume I

Edifici del Rectorat i Serveis Centrals. Campus del Riu Sec
Av. de Vicent Sos Baynat, s/n
12071 Castelló de la Plana Tel. 00 34 96 472 80 00 i 00 34 96 472 88 81
infoslt@uji.es
<http://www.uji.es/serveis/slt/>
Cursos de valenciano

Servei de Política Lingüística i Centre d'Idiomes de la Universitat de València

C. Dr. Joan Reglà, 6, baixos
46010 València Tel. 00 34 96 339 46 30
secretaria@centreidiomes.es
<http://www.spluv.es/>
Cursos de valenciano

Definiciones

Grupos de conversación en catalán: práctica en grupo de la lengua catalana entre catalanohablantes y nuevos catalanohablantes. El objetivo es que el catalán sea un instrumento de interrelación entre no catalanohablantes. El programa lo forman voluntarios por la lengua.

Voluntariado por la Lengua: programa gratuito que potencia el uso oral de la lengua catalana. Se trata de poner en contacto a un catalanohablante habitual con un nuevo catalanohablante para que lleguen a tener un mínimo de 10 conversaciones en catalán (una vez a la semana).

Nota

No hemos añadido la lista de las escuelas oficiales de idiomas de Catalunya i de las Illes Balears porque se trata de dos territorios con una situación lingüística mejor que la del País Valencià, donde la coordinación entre los centros municipales que dan clases de catalán es mucho menor que la de los demás territorios citados anteriormente.

FUNDACIÓ
VINCLE

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

© Plataforma per la Llengua

Depósito legal ***

Diciembre de 2011

Tirada: 1.000 ejemplares*****

Con el apoyo de:

Textos: Josep-Anton Fernàndez, Puri Pinto y Carmen Pérez.

Ha colaborado: Jordi Manent.

Coordinación editorial: Francesc Reverté.

Diseño gráfico y maquetación: Júlia Brunet Estudi gràfic.

Ilustraciones: Martín Tognola.

Impresión: Cevagraf S.C.C.L.

Traducción del catalán al castellano: Comunicant, SL.